

Psalmikierrot ja psalmien laulutavat Suomen läntisen kristillisen
perinteen luostariyhteisöissä nykypäivänä

Kirjallinen työ S-KM17_27

Leevi Limingoja

Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Helsinki

2026

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen nimi
Psalmikierrat ja psalmien laulutavat Suomen läntisen kristillisen perinteen luostariyhteisöissä nykypäivänä
Tekijä
Leevi Limingoja
Aineryhmä
Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä, Helsinki
Tiivistelmä
<p>Psalmit ovat olleet aina merkittävä osa kristillistä jumalanpalvelusperinnettä. Erityisesti luostariyhteisöissä psalmeilla on merkittävä rooli päivittäisissä hetkipalveluissa, joissa on perinteisesti laulettu ja luettu koko Psalmien kirja läpi viikon aikana. Suomessa on useita toiminnassa olevia luostariyhteisöjä, mutta niiden liturgisista käytännöistä on vain vähän tutkimusta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia psalmikiertoja suomalaisissa luostariyhteisöissä on käytössä ja millaisia musiikillisia toteutuksia psalmeilla näissä luostariyhteisöissä on nykypäivänä.</p> <p>Tutkimukseen valikoitui kolme luostariyhteisöä: Turun Birgittalaisluostari, Helsingin dominikaaniveljesyhteisö <i>Studium Catholicum</i>, sekä Poitsilan kartanossa toimiva luostariyhteisö <i>Via Silentii</i>. Näistä kaksi ensimmäistä edustavat roomalaiskatolisia luostariyhteisöjä ja viimeinen protestanttisia luostariyhteisöjä. Roomalaiskatolisissa yhteisöissä on käytössä neliviikkoinen psalmien kierto, jonka aikana lauletaan kaikki psalmit. <i>Via Silentii</i>ssä on useita käytäntöjä, joista yhdessä käytetään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkovoosikalenterin mukaista viikon psalmia aina koko viikko ja lisäksi muita viikon teemaan sopivia psalmeja. Laulukäytänteet olivat eri luostariyhteisöissä hyvin samankaltaisia ja kaikissa yhteisöissä oli käytössä gregoriaaniset sävelmät, vaikka itse sävelmissä on eroja luostariyhteisöjen välillä.</p>
Asiasanat
Psalmit, liturgiikka, luostarit, kirkkomusiikki, gregorianiikka, hetkipalvelukset
Tutkielma on tarkastettu plagiointitarkastusjärjestelmällä
25.5.2026 Hilikka-Liisa Vuori

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT.....	6
2.1 Aikaisemmat tutkimukset.....	6
2.2 Keskeiset käsitteet.....	7
2.3 Suomalaisten luostariyhteisöjen esittely	11
3 MENETELMÄT JA AINEISTO.....	14
3.1 Haastattelumenetelmät ja aineiston kerääminen	14
3.2 Tutkimuseettinen tarkastelu	15
4 PSALMIEN KÄYTTÖ SUOMALAISSA LUOSTARIYHTEISÖISSÄ.....	16
4.1 Psalmikierrat suomalaisissa luostariyhteisöissä.....	16
4.2 Psalmien laulaminen suomalaisissa luostariyhteisöissä.....	17
4.3 Yhteisöjen välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä	25
5 POHDINTA	27
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	29
LIITTEET.....	35
Liite 1 Paavi Paavali VI:n toimeenpanema neljän viikon psalmikierto.....	35
Liite 2 Haastattelurunko	36
Liite 3 Haastattelulupa.....	38
Liite 4 Psalmikaavojen vertailu 1.....	39
Liite 5 Psalmikaavojen vertailu 2.....	40
Liite 6 <i>Via Silentiin</i> psalmi.....	49
Liite 7 Luostaripalvelija Jokelalla käytössä olleet psalmit vuosina 2023–2026.....	50

1 JOHDANTO

Psalmit ovat merkittäviä niin kristillisten kuin juutalaisten yhteisöjen liturgiselle elämälle. Psalmeja on käytetty kristillisissä yhteisöissä jo 300-luvulta päivittäisessä hartauselämässä, ja ne ovat vakiintuneet keskeiseksi osaksi kristillistä jumalanpalvelusta (Harper 1991, 62–72). Vuosisatojen saatossa eri kirkkokunnille ja luostariyhteisöille on kehittynyt erilaisia tapoja hyödyntää Psalmien kirjaa päivittäisessä jumalanpalvelus- ja hartauselämässä. Erityisesti luostariyhteisöissä Psalmien kirja on ollut liturgisen elämän keskiössä. Lännessä luostariyhteisöissä on perinteisesti ollut käytössä viikon mittainen kierto, jonka aikana koko Psalmien kirja on käyty läpi jumalanpalveluksissa ja rukoushetkissä (Benini ja Böhrler 2024, 4–8). Tällaisen viikon kestävä kierron rinnalle on aikojen kuluessa kehittynyt myös muita järjestelmiä, joiden avulla Psalmien kirja käydään läpi jossain tietyssä ajanjaksossa ja nämä järjestelmät vaihtelevat eri yhteisöjen välillä. Liturginen tutkimus on painottunut lähinnä historiallisiin käytäntöihin ja tutkimusta psalmilaulun nykyaikaisista käytännöistä on tehty hyvin vähän. On selvää, että psalmeja käytetään luostareissa edelleen aktiivisesti, ja siksi on kiinnostavaa selvittää, millaisia käytäntöjä suomalaisissa luostariyhteisöissä on nykyään psalmien laulamiseen ja psalmikiertojen suhteen.

Suomessa on ollut historian aikana erilaisia luostariyhteisöjä eri puolella maata. Nämä yhteisöt ovat olleet pääasiassa roomalaiskatolisia ja ortodoksisia. Nykyisin on toiminnassa myös protestanttisia yhteisöjä, mutta nämä usein eroavat järjestyksensä puolesta perinteisemmistä luostariyhteisöistä, joita roomalaiskatoliset ja ortodoksiset yhteisöt edustavat. Tässä tutkimuksessa keskitytään läntisen kristillisen¹ perinteen mukaisiin käytäntöihin, sillä tutkimuksen laajuus ei riitä kattamaan koko luostariyhteisöjen kenttää Suomessa.

Oma kiinnostukseni psalmilaulamiseen heräsi kirkkomusiikin opintojen aikana, kun tutustuimme gregoriaaniseen musiikkiin ja gregoriaanisiin psalmilaulukaavoihin. Kiinnostukseni gregorianiikkaan on pysynyt läpi opintojen ja tämän vuoksi halusin myös tehdä tutkimusta aiheeseen liittyen. Päätin kohdentaa tutkimukseni koskemaan nykyaikaisia psalmilaulukäytäntöjä, sillä haluan tuoda ilmi, että kyse ei ole pelkästään historiallisesta traditiosta, vaan elävästä ja edelleen käytössä olevasta perinteestä, joka mukautuu aikansa tarpeisiin ja käytäntöihin.

¹ Läntisen kristillisen perinteen mukaisilla luostariyhteisöillä Suomessa tarkoitetaan tässä tutkimuksessa roomalaiskatolisia ja luterilaisia luostariyhteisöjä.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää suomalaisten luostariyhteisöjen ja sääntökuntien psalmikierrat ja psalmilaulukäytännöt nykypäivänä. Tutkimus antaa yleiskatsauksen psalmien nykyaikaiseen käyttöön suomalaisissa luostariyhteisöissä ja sääntökunnissa ja toimii myös eräänlaisena materiaalipankkina psalmien erilaisista laulutavoista kiinnostuneille. Tämä antaa virikkeitä psalmien hyödyntämiseen säännöllisen hartauselämän viettämisestä kiinnostuneille heidän hartauselämänsä toteuttamisessa, esimerkiksi rippikoulukontekstissa.

Tutkimuskysymyksinä on: 1) millaisia psalmikiertoja suomalaisissa läntisen kristillisen perinteen luostariyhteisöissä on käytössä nykypäivänä? 2) Millaisia musiikillisia toteutustapoja suomalaiset läntisen perinteen luostariyhteisöt käyttävät nykypäivänä? 3) Millaisia eroja näissä käytänteissä on yhteisöjen välillä? Tutkimus toteutettiin haastattelemalla eri luostariyhteisöjen jäseniä, sekä tutustumalla heidän käyttämiinsä materiaaleihin koskien psalmien käyttöä.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Aikaisemmat tutkimukset

Aikaisempi liturginen tutkimus keskittyy pääasiassa psalmien historialliseen liturgiseen käyttöön. Tässä tutkimuksessa keskitytään kuitenkin psalmien nykyaikaiseen käyttöön. Psalmien liturginen hyödyntäminen luostariyhteisöissä perustuu historiallisen kehityksen jatkumoon. Historialliset käytänteet toimivat siksi hyvänä taustatietona ja vertailukohtana nykyaikaisille käytänteille.

John Harper kuvaa kirjassaan *The Forms and Orders of Western Liturgy from the Tenth to the Eighteenth Century: A Historical Introduction and Guide for Students and Musicians* (1991) läntisen perinteen liturgian kehitysvaiheita keskiajalta 1700-luvulle. Kirjassaan Harper sivuaa myös psalmien hyödyntämistä liturgiassa ja käy läpi psalmien käytön historiaa niin jumalanpalvelusten kuin hetkipalvelusten liturgiassa. Tämä teos antoi hyvän yleiskuvan psalmien liturgisesta käytöstä, auttoi kohdentamaan haastattelukysymyksiä sekä antoi tarpeellista historiallista taustatietoa.

Marco Benini ja Dieter Böhler käsittelevät artikkelissaan *Liturgy of the Hours and the Lectio Continua of the Psalter* (2024) Psalmtarin käytön liturgista historiaa hetkipalveluksissa sekä perustelevat miksi Psalmtaria kannattaisi käyttää enemmän järjestykseen pohjautuvalla tavalla kuin psalmien teemojen mukaisella jaottelutavalla. Tästä artikkelista löytyi selkeästi esitettynä erilaisia psalmikiertokaavoja sekä taustatietoa sille, kuinka psalmikierrat ovat muuttuneet ajan kuluessa.

Karin Lagergren kuvaa puolestaan kirjassaan *Brigittine Chantscapes: Chant and Liturgy in the Order of St. Birgitta of Sweden 14th – 21st century* (2025) birgittalaisten liturgisten käytäntöjen historiaa 1300-luvulta aina tälle vuosisadalle. Kirja antoi taustoitusta birgittalaisten liturgisiin käytäntöihin, niin historiallisesti kuin yleiskatsausta myös birgittalaisuuteen nykyaikana. Kirjassa esimerkiksi kuvataan hyvin nykyaikaiset birgittalaisuuden haarat.

Birgittalaisten liturgisia käytänteitä on tutkinut myös Hilikka-Liisa Vuori väitöskirjassaan *Neitsyt Marian yrttitarhassa: birgittalaisten matutinin suuret responsoriot* (2011). Tämä väitöskirja tosin käsittelee suuria responsorioita eikä psalmeja. Väitöskirjasta sain kuitenkin hyvää taustatietoa birgittalaisten historiasta ja luostareiden lauluperinteistä sekä gregoriaanisesta laulusta.

2.2 Keskeiset käsitteet

2.2.1 Psalmikierrot

Psalmien kirja on Raamatussa Vanhan testamentin kirja, joka sisältää alun perin hepreankielistä runoutta. Psalmien kirjasta käytetään myös kokonaisuutena nimeä Psalttari, tarkoittamaan kaikkia Psalmien kirjassa esiintyviä psalmeja². Sana psalmi on peräisin kreikkalaisesta laulua tarkoittavasta sanasta psalmos (ψαλμός). Psalmeja käytetään niin juutalaisissa kuin kristillisissäkin yhteisöissä jumalanpalvelus- ja rukouselämässä laulettuna ja luettuna, sillä psalmit ovat muodoltaan rukouksiksi kirjoitettuja lauluja. Psalmien käytön historia ulottuu myös kauas ennen kristinuskon syntymistä, mutta käytännön tasolla tietoa psalmien varhaisesta käytöstä niiden kirjoittamisen ajalta ei ole juuri lainkaan. (Nissinen 2008, 123–125; Kotila 2004, 183–185.)

Psalmien numerointiin liittyy haasteena eri raamatunkäännösten tapa numeroida psalmeja. Latinankielinen Raamattu, Vulgata, käyttää lähteenään kreikankielisen vanhantestamentin käännöksen Septuagintan mukaista numerointia. Tämä kuitenkin poikkeaa suomenkielisistä raamatunkäännöksistä, jotka perustuvat niin sanottuun heprealaiseen numerointiin, joka perustuu hepreankieliseen Psalmien kirjaan. (Nissinen 2008, 123; Harper 1991, 67–69.) Tässä tutkimuksessa, puhuttaessa psalmien numeroista, käytetään kunkin luostariyhteisön käyttämää numerointijärjestelmää.

Psalmikierrot ovat järjestelmiä, joiden avulla Psalmien kirja käydään kokonaisuudessaan jumalanpalveluselämän yhteydessä läpi tietyllä aikavälillä. Tapa, jossa Psalmien kirja käydään kokonaisuudessaan läpi, on peräisin kristinuskon varhaisilta vuosisadoilta, jolloin erakkomunkit lukivat järjestyksessä kaikki psalmit läpi osana meditaatiota (Harper 1991, 67). Tästä kehittyi myöhemmin erilaisia järjestelmiä, joita noudattamalla koko kirja laulettiin tai luettiin läpi tietyllä aikavälillä erilaisin painotuksin. Tällöin psalmeja ei käyty enää läpi järjestyksessä, vaan tietyt psalmit saivat kierron aikana oman paikkansa, joka ei noudattanut Psalttarin numerojärjestystä. Tällaiset järjestelmät ovat syntyneet ajatuksesta, että Psalttari jaetaan Tooraa, Vanhan testamentin viittä ensimmäistä kirjaa, mukailleen viiteen osaan, joista jokaisella on omat teemansa. Tällainen jako johti ajatteluun, jossa psalmeja käsiteltiin ennemminkin temaattisesta kuin numerojärjestyksen näkökulmasta. Tämän seurauksena jotkut psalmit saatetaan käydä kierron aikaan useaan otteeseen, kun taas osa psalmeista tulee kierron aikana vain kerran. Toisaalta Psalttarin käyminen

² Tässä tutkimuksessa käytetään termejä Psalttari ja Psalmien kirja rinnakkain

järjestyksessä läpi ei ole nykyään myöskään täysin tavatonta. Vaikka Psalttari onkin jaettu tietynlaiseen kiertoon, erilaiset kirkolliset juhlat ja muistopäivät saattavat muuttaa kyseisen päivän ns. normaaleja psalmeja. Tällöin jotkut päivän aikana käytettävät psalmit saatetaan korvata juhla- tai muistopäivälle sopivalla psalmilla. (Benini ja Böhler 2024, 1, 4–8.)

Läntisessä perinteessä on ollut ja on edelleen käytössä erilaisia kiertoja, joiden kesto ja sisältö vaihtelevat. Kierrot kestävät tyypillisimmin viikon tai neljä viikkoa. Kierrot on usein esitetty erityisissä kirjoissa, breviariumeissa ja antifonariumeissa, jotka sisältävät liturgisia tekstejä ja lauluja hetkipalvelusten viettämiseen. Breviarium on kirja, joka sisältää ohjeet, sekä tekstit hetkipalvelusten viettämiseen (Harper 1991, 290; Hiley 1993, 320–321). Antifonarium on puolestaan kirja, joka sisältää hetkipalveluksissa käytettyjen psalmien lisäksi näihin kuuluvat antifonit (Harper 1991, 288; Hiley 1993, 303–308). Molemmat kirjat sisältävät usein myös nuottimateriaaleja hetkipalvelusten viettämistä varten. Paavi Pius V:n julkaisema Tridentiiniläinen breviarium, *Breviarium Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini Restitutum, S.Pii V. Pontificis Maximi*, oli ensimmäinen yhtenäistetty breviarium, ja se julkaistiin vuonna 1566. Tätä ennen eri sääntökunnilla oli käytössä omia breviariumeja. Esimerkiksi birgittalaisilla oli käytössä oma breviarium (Vuori 2011, 54; Lagergren 2025, 44). Käytäntöjen moninaisuuden takia Paavi Pius V:n julkaiseman järjestyksen oli tarkoitus korvata erilaiset käytänteet ja yhtenäistää nämä. Joillekin sääntökunnille annettiin kuitenkin erivapaus käyttää vielä omia breviariumejaan. Paavi Pius V:n järjestelmässä Psalttari käytiin läpi kerran viikossa. Vuonna 1911 Paavi Pius X uudisti Tridentiiniläistä breviariumia tarkoituksena keventää hetkipalvelusten viettämistä. Kevennystarkoituksesta huolimatta Psalttari käytiin edelleen läpi kerran viikossa. Viimeisin merkittävä roomalaiskatolisen kirkon uudistus on Paavi Paavali VI:n toimeenpanema breviarium vuodelta 1971, jossa Psalttari käydään läpi neljän viikon sykleissä (Liite 1). Nykyään suurimmassa osassa roomalaiskatolisia yhteisöjä on käytössä Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen jälkeen hyväksytty ja Paavi Paavali VI:n toimeenpanema neljän viikon kierto. (Benini ja Böhler 2024, 4–8; Harper 1991, 67–72.)

Itäisessä perinteessä psalmit jaetaan kahteenkymmeneen katismaan (*κάθισμα*) ja edelleen jokainen katisma jaetaan kolmeen eri staseikseen (*στάσεις*). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Psalmien kirja on jaettu 20 osaan, numerojärjestyksen mukaan. Esimerkiksi ensimmäisessä katismassa on Septuagintan numeroinnin mukaisesti psalmit 1–8, ja nämä on edelleen jaettu kolmeen osaan, staseikseen. Ortodoksisessa kirkossa on käytössä

viikon psalmikierto, jossa psalmit lauletaan katismaryhmissä: tavallisesti yksi katisma lauletaan illan hetkipalveluksissa ja 2–3 katismaa aamun hetkipalveluksissa. Suuren paaston aikana Psalttari lauletaan kaksi kertaa viikossa, sillä silloin katismoja lauletaan myös pienemmissä hetkipalveluksissa. (Suomen ortodoksinen kirkko 2021.) Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan paneuduta ortodoksiin käytänteisiin tämän enempää tutkimuksen laajuuden puitteissa.

2.2.2 Psalmisävelmät

Psalmisävelmät ovat tietynlaisia melodisia kaavoja, joiden avulla psalmien tekstiä voidaan resitoida, eli puhelaulaa, eli kantilloida (Hannikainen 2006, 12). Läntisessä perinteessä psalmien laulamiseen on perinteisesti liittynyt myös antifoniperinne, jossa psalmin yhteydessä lauletaan tai lausutaan myös antifoni. Antifoni on usein Psalmien kirjasta tai muualta Raamatusta otettu fraasi, joka liittyy jollain tavalla psalmin teemaan. Antifonin musiikillinen toteutus voi olla yksinkertaisiin psalmikaavoihin nähden monimutkaisempi, muttei aina. Esimerkiksi antifonin resitoiminen yhdellä sävelellä, *recte tono*, on mahdollista. Tässä tutkimuksessa keskitytään pääasiassa itse psalmien toteutukseen ja antifonien tarkempi tarkastelu jää tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Antifoneja käsitellään laulukäytänteisiin liittyen sen verran kuin se on tarpeellista.

Läntisessä perinteessä psalmilauluun yhdistetään voimakkaasti gregoriaaninen laulutapa. Tämä laulutapa on peräisin keskiajalta, ja on yksiäänistä (Hiley 1993, 58–67; Apel 1958, 3–5; Hannikainen 2006, 11–18). Gregoriaaninen laulu ei ole kuitenkaan ainoa tapa psalmien musiikilliselle toteutukselle. Esimerkiksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjasta (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2000) löytyy gregoriaanisten sävelmien tyyliin tehtyjen sävelmien lisäksi omia psalmikaavoja, sekä esimerkkejä anglikaanisista neliäänisistä psalmikaavoista. Toisaalta esimerkiksi Italian renessanssisäveltäjät kirjoittivat moniäänisiä psalmikaavoja, italiaksi *falsobordoni*, hyödyntäen renessanssipolyfoniaa. Nämä saattoivat olla toteutukseltaan hyvinkin monimutkaisia verrattuna yksinkertaisimpiin gregoriaanisiin kaavoihin (Bradshaw 1997, 225–230). Tällaisesta tyylistä yksi tunnetuimmista esimerkeistä on Gregorio Allegrin teos *Miserere*. Psalmi voi olla myös täysin itsenäisiä sävellettyjä teoksia. Tällaisia teoksia kuitenkin käytetään yleensä jumalanpalveluksissa, eikä niinkään rukoushetkissä tai hetkipalveluksissa.

2.2.3 Rukoushetket ja hetkipalvelukset

Psalmeja on käytetty luostariyhteisöissä erityisesti yhteisissä rukoushetkissä tai hetkipalveluksissa. Käytännön kannalta nämä kaksi käsitettä tarkoittavat samaa asiaa.

Roomalaiskatolinen kirkko käyttää käsitettä hetkipalvelus, kun puolestaan Suomen evankelis-luterilainen kirkko käyttää Jumalanpalvelusten kirjassa (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2000) käsitettä rukoushetki. Läntisessä perinteessä on perinteisesti vietetty päivittäin kahdeksan rukoushetkeä: *ad matutinas*, *ad laudes*, *ad primam*, *ad teritam*, *ad sextam*, *ad nonam*, *ad vespervas*, *ad completorium*. Nykyään on kuitenkin tavanomaisempaa, että päivässä on vähemmän rukoushetkiä. Roomalaiskatolisissa yhteisöissä vietetään nykyään tavallisesti Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti viisi rukoushetkeä: lukupalvelus, laudes, keskipäivän rukoushetki (joka voidaan halutessaan jakaa kolmeen eri rukoushetkeen), vesper ja kompletorio. Nämä rukoushetket jaetaan vielä suuriin (laudes ja vesper) sekä pieniin rukoushetkiin (lukupalvelus, keskipäivän rukoushetki ja kompletorio). Näiden liturginen sisältö eroaa jonkin verran, suurien rukoushetkien ollessa pidempiä, ja pienten rukoushetkien lyhyempiä. Rukoushetkiin kuuluu kuitenkin aina psalmien lukemista tai laulamista. (John Harper 1991, 73–105; veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP 2026.)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjasta löytyy myös kaavat päivän rukoushetkien viettämiseen. Nämä rukoushetket ovat pieni rukoushetki, aamurukous (*laudes*), päivärukous (*ad sextam*), iltarukous (*vesper*), rukous päivän päättyessä (*completorio*) ja valon rukous (*lucernarium*). (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2000.)

2.2.4 Luostariyhteisö

Luostariyhteisö ei ole käsitteenä yksiselitteinen. Perinteisesti ajateltuna luostariyhteisö on joukko ihmisiä, jotka ovat vannoneet luostarivalan, jossa he sitoutuvat kuuliaisuuteen, köyhyyteen ja puhtauteen sekä elävät yhteisössä saman valan vannoneiden kanssa (Pyhän Benedictuksen sääntö 2011). Erilaisia luostarijärjestyksiä on useita, ja ne eroavat esimerkiksi siinä, kuinka paljon yhteisöt ovat yhteydessä ympäröivään maailmaan; ovatko yhteisön jäsenet pysyvästi jossain tietyssä paikassa vai liikkuvatko he; otetaanko yhteisöön miehiä, naisia vai molempia. Toisaalta nykyaikana erityisesti Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä on tullut myös luostariyhteisöksi itseään kutsuvia yhteisöjä, jotka eivät täytä yllä kuvattua määritelmää. Tällaisilla luostariyhteisöillä on usein jokin tietty paikka, johon mennään viettämään hartauselämää joksikin aikaa, mutta elinikäistä luostarilupausta ei tehdä. Luostarit toimivat tällöin enemminkin hiljentymisen ja vetäytymisen paikkoina, eivätkä elinikäisenä sitoutumisena tietynlaiseen elämäntyyliin (Via Silentii 2026).

2.3 Suomalaisten luostariyhteisöjen esittely

Suomessa on sekä roomalaiskatolisia, protestanttisia että ortodoksisia luostariyhteisöjä eri puolilla maata. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan esitellä ortodoksisia luostariyhteisöjä, sillä ne jäivät tutkimuksen laajuuden vuoksi tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Luostariyhteisöillä on erilaiset taustat ja syntyhistoriat, ja eri yhteisöjen määritelmät luostariyhteisölle saattavat myös vaihdella keskenään.

2.3.1 Roomalaiskatoliset luostariyhteisöt

Suomessa on tämän tutkimuksen kannalta kaksi merkittävää luostariyhteisöä, Turun birgittalaisluostari, sekä dominikaaniveljesyhteisö *Studium Catholicum*. Lähestyin molempia luostariyhteisöjä tutkimushaastatteluja varten ja molemmat suostuivat haastateltaviksi. Näiden lisäksi Suomen roomalaiskatolisen kirkon yhteydessä toimii muita pieniä sisarkuntia ja sääntökuntia. Suomessa oli myös vuoteen 2021 toiminnassa ollut roomalaiskatolinen Espoon karmeliittaluostari (Kortelainen 2021).

Nykyinen Turun birgittalaisluostari on perustettu vuonna 1986 ja luostarissa on tällä hetkellä yhdeksän sisarta. Turun birgittalaisisaret kuuluvat pääasiassa ruotsalaiseen Elisabeth Hasselbladin haaraan. Birgittalaisluostarien historia ulottuu 1400-luvulle Pyhään Birgittaan, joka perusti sääntökunnan. Perinteiset birgittalaisluostarit olivat niin kutsuttuja kaksoisluostareita, joissa oli sekä miehiä että naisia. Tällaisia luostareita oli keskiajalla ympäri Eurooppaa, mutta reformaation jälkeen luostareiden määrä väheni merkittävästi ja perinteisistä kaksoisluostareista luovuttiin hiljalleen (Lagergren 2025, 12). Tällainen luostari oli esimerkiksi Naantalissa, jonka toiminta loppui uskonpuhdistuksen jälkeen (Vuori 2011, 32–33). Nykyiset birgittalaisyhteisöt ovat nuorempia ja perustettu pääasiassa 1900-luvulla ja ne koostuvat nykyään vain sisarista. Nykyiset birgittalaisten liturgiset käytännöt poikkeavat historiallisista käytänteistä, jotka sisälsivät muun muassa oman breviariumin (Benini ja Böhler 2024, 4–8; Vuori 2011, 54; Lagergren 2025, 44). Eroja on myös nykyisten eri birgittalaishaarojen kesken. (Turun birgittalaisluostari ja vieraskoti 2026; Lagergren 2025, 20–21; Sisar Leena 2026.)

Suomessa ei ole Turun birgittalaisluostarin lisäksi muita tällä hetkellä toiminnassa olevia roomalaiskatolisia luostareita. Suomessa on sen sijaan monia erilaisia roomalaiskatolisia sääntökuntia, kuten Dominikaanit, Jeesuksen pikkusisaret, Jeesuksen pyhän sydämen papit, Rakkauden lähetyssisaret, Ursuliinisisaret sekä Vihkiytyneiden neitsyiden sääty (Katolinen kirkko Suomessa 2026). Dominikaaniveljet ovat luostarilupauksen vannoneita, mutta eivät elä varsinaisessa suljetussa luostarissa, vaan ovat toimintatavaltaan

apostolisia, eli pyrkivät vaikuttamaan mahdollisimman paljon ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Kuitenkin he elävät yhdessä yhteisössä, eli aterioivat yhdessä, majoittuvat yhdessä ja viettävät yhteisiä rukoushetkiä. Tähän perustuen heihin voi tässä yhteydessä viitata luostariyhteisönä. Dominikaaniveljet toimivat Suomessa Helsingissä *Studium catholicumissa*, ja yhteisöön kuuluu tämän tutkimuksen tekohetkellä kolme veljeä. (veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP 2026.)

Muut pienemmät roomalaiskatoliset sääntökunnat jäivät tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Edellä mainitut kaksi valittiin edustamaan yleisesti Suomen roomalaiskatolisen kirkon luostariyhteisöjä.

2.3.2 Protestanttiset luostariyhteisöt

Suomessa on ollut useampia protestanttisia luostariyhteisöjä, jotka ovat olleet keskenään erilaisia. 2000-luvulla Suomessa on ollut tällaisia yhteisöjä viisi: Naantalın Evankeliset Mariatien Mariantyttäret, Ekumeeniset karmeliittasisaret, Enonkosken luostari, Mariansisaret, sekä Poitsilan kartanossa toimiva *Via Silentii*. Näistä *Via Silentii* on viimeisimpänä perustettu. Ekumeeniset karmeliittasisaret toimivat vielä 2000-luvulla Helsingissä, mutta nykyään yhteisön toiminta on hiipunut.

Naantalın Evankeliset Mariatien Mariantyttäret perustettiin vuonna 1971. Yhteisön juuret olivat ruotsalaisessa Marian tyttären liikkeessä. Naantalın yhteisössä on asunut kaksi sisarta. (Vilmi 2011.) Sisariin ei saatu yhteyttä, jonka vuoksi he jäivät tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Enonkosken luostari on evankelis-luterilainen luostari, joka toimii Mikkelin hiippakunnan ja Enonkosken seurakunnan alaisuudessa. Luostari on perustettu 1994. Tällä hetkellä luostarissa on toimintaa vain erillisten tapahtumien aikaan. (Enonkosken luostariyhteisö 2026a) Luostariyhteisö kertoo omilla nettisivuillaan käyttävänsä neliviikkoista psalmikiertoa (Enonkosken luostariyhteisö 2026b). Enonkosken luostarissa ei kuitenkaan tutkimuksen tekohetkellä ollut pysyviä asukkaita eikä säännöllistä toimintaa, jonka vuoksi heidän yhteisönsä jäi tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Lapinjärven Ingermannin kylässä on Evankelisten Mariasisarten järjestön suomalainen pääkeskus, jossa asuu tällä hetkellä kaksi sisarta. Luostari on perustettu 2012. Luostari on osa laajempaa Evankeliset Mariasisaret -järjestöä, jonka pääkeskus sijaitsee Saksassa. (Evankeliset Mariasisaret 2024.) Luostarin jäseniin oltiin yhteydessä haastattelua varten, mutta haastattelua ei saatu toteutumaan tutkimuksen aikataulun puitteissa.

Poitsilan kartano on Haminassa sijaitseva lepokoti, retriitti- ja koulutuspaikka, jossa kokoontuu *Via Silentii*, hiljaisen rukouksen luostariyhteisö. Yhteisö on perustettu 2021 ja se on luonteeltaan ekumeeninen. Poitsilan kartanossa on toimintaa joka viikko, mutta toiminnan vapaaehtoiset järjestäjät vaihtuvat viikoittain. Hartauselämän käytänteet vaihtelevat paljon riippuen siitä, ketkä kyseisellä viikolla ovat hartauselämän järjestämisestä vastuussa. (Via Silentii 2026). *Via Silentiihin* oltiin yhteydessä, ja kysyttiin heidän kiinnostumistaan osallistumaan tutkimukseen. Haastateltavaksi saatiin yksi luostaripalvelija, joka edustaa sydänrukouksen ja varhaiskristillisen rukoukslaulun traditiota.

3 MENETELMÄT JA AINEISTO

Tutkimus on laadullinen tutkimus ja se toteutettiin kirjallisuuskatsauksena yhdistettynä asiantuntijahaastatteluun, sekä katsauksena luostariyhteisöjen käyttämiin omiin materiaaleihin. Tutkimusasetelmassa oletettiin, että luostariyhteisöllä on jo olemassa olevat järjestelmät, käytänteet ja psalmikierrrot, joita yhteisöt noudattavat. Yhteisöjen välillä oletettiin olevan eroja käytänteiden ja psalmikiertojen suhteen. Tutkimusmenetelmät on valittu niin, että nämä käytänteiden ja järjestelmien erot saataisiin näkyväksi. Tieteenfilosofinen näkökulma on siis tässä tutkimuksessa positivistinen (Lähdesmäki, Hurme, Koskimaa, Mikkola ja Himberg 2009) ja tutkimus on luonteeltaan laadullinen (Juhila 2021).

Tutkimuksen kirjallisuuskatsauksessa pyrittiin tutustumaan psalmikiertojen ja psalmilaulutapojen historiaan erityisesti luostariyhteisöjen ja sääntökuntien kontekstissa. Kirjallisuutta pyrittiin etsimään myös nykyisiä käytäntöjä koskien. Nykypäivän kirjallisuuden hakuun käytettiin tässä tutkimuksessa hyödyksi myös luostariyhteisöjen ja sääntökuntien jäsenten haastatteluja, jonka avulla pyrittiin saamaan tietoa yhteisöjen käytössä olevista materiaaleista ja materiaalien käytön taustoista.

3.1 Haastattelumenetelmät ja aineiston kerääminen

Tutkimuksessa hyödynnettiin haastatteluja aineiston keräämisen ja tuottamisen menetelmänä. Haastattelujen tarkoituksena oli saada tietoa yhteisön sisältä heidän käyttämistään psalmikiirroista ja psalmien laulamiseen liittyvistä käytännöistä, sillä kirjallisuus ei tarjoa vastausta nykypäivän käytäntöihin kaikkien luostariyhteisöjen osalta. Haastattelumenetelmänä käytettiin asiantuntijahaastattelua (Alastalo, Åkerman ja Vaitinen 2017, 214–230) hyödyntäen puolistrukturoidun teemahaastattelun käytäntöjä (Puusa 2020). Haastattelurunko on liitteessä 2. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa tutkija on valmistellut valmiita kysymyksiä, jotka käydään haastattelussa läpi. Kysymyksistä nousseista teemoista voidaan keskustella myös laajemmin (Hyvärinen, Suoninen ja Vuori J. 2021). Luostariyhteisön jäsenet toimivat asiantuntijoina oman yhteisönsä käytänteistä ja tavoista. Haastattelussa keskusteltiin tutkijan valmistelemien kysymysten pohjalta eri teemoista ja tarvittaessa esitettiin tarkentavia kysymyksiä. Haastattelut litteroitiin ja analysoitiin hyödyntäen laadullisen sisällönanalyysin menetelmiä (Vuori J. 2021).

Haastateltavat olivat Turun Birgittalaisluostarista sisar Leena, dominikaaniveljesyhteisöstä veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP

(jatkossa veli Marie-Augustin LHB OP) sekä *Via Silentiistä* luostaripalvelija Liisa Jokela. Haastateltavat valikoituivat siten, että luostariyhteisöihin oltiin etukäteen yhteydessä, ja luostariyhteisöt itse päättivät, kuka heidän mielestään olisi hyvä kertomaan kyseessä olevan luostariyhteisön psalmilaulukäytänteistä.

Pyrin järjestämään haastattelut luostariyhteisöjen omissa tiloissa ja samalla pääsin myös tutkijana tutustumaan yhteisöjen rukoushetkien viettämiseen. Turun birgittalaisluostarissa osallistuin heidän vesperiinsä. Turun birgittalaisluostarin sisar Leenaa jouduttiin haastattelemaan kahteen kertaan, sillä ensimmäisen haastattelun nauhoitus epäonnistui.

Haastatteluissa mainittiin erilaisia rukouskirjoja ja musiikillisia materiaaleja, joita eri luostariyhteisöt käyttävät. Käytössä olevat rukouskirjat ja musiikilliset materiaalit ovat lueteltuna ”Lähteet ja kirjallisuus” – otsikon alla luettelon alussa. Näitä ovat esimerkiksi Suomen roomalaiskatolisen kirkon julkaisemat hetkipalvelusten kirjat, dominikaanien omat laudesten ja vesperien rukouskirjat sekä *Via Silentiissä* käytetyt nuottimateriaalit.

3.2 Tutkimuseettinen tarkastelu

Sitoudun tutkimuksessani noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyviä tieteellisiä käytäntöjä ja ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita (Fingerroos ja Kokko 2022, 64–89; TENK 2019). Haastattelujen nauhoitukset ja litteroinnit säilytettiin vain tutkijalla itsellään. Haastattelut perustuivat vapaaehtoisuuteen ja haastateltava sai keskeyttää haastattelun milloin vain. Haastateltavilta on kysytty lupa haastatteluihin (Liite 3) ja haasteltavia on tiedotettu tutkimuksen tarkoituksesta ja haastattelujen hyödyntämisestä tutkimuksessa, sekä haastatteluaineiston säilyttämisestä. Koska haastateltavat yhteisöt ovat pieniä, haastateltavien anonymisointi ei onnistu. Tämän vuoksi haastateltavilta on varmistettu, että he voivat olla haastateltavina tutkimuksessa omalla nimellään asiantuntijoina.

4 PSALMIEN KÄYTTÖ SUOMALAISSA LUOSTARIYHTEISÖISSÄ

4.1 Psalmikierrot suomalaisissa luostariyhteisöissä

Tutkimuskohteena olleissa roomalaiskatolisissa luostariyhteisöissä (Turun birgittalaisluostari ja Helsingin dominikaaniveljet) on käytössä yhtäläinen psalmien kiertosysteemi, joka on neliviikkoinen. Tämän kierron on toimeenpannut Paavi Paavali VI 1971 (Liite 3). Ennen Vatikaanin toista kirkolliskokousta on veli Marie-Augustin LHB OP:n (2026) mukaan dominikaaniyhteisöissä käytetty vanhempaa systeemiä, jossa Psalttari käytiin viikossa läpi. Nykyisin käytössä olevaan psalmien neliviikkoiseen kiertoon tulee vaihtelua juhla- ja muistopäivinä tai muutoin poikkeuksellisena aikana, kuten hiljaisella viikolla, johon liittyy täysin omat liturgiset käytänteet. Tällaisina päivinä saatetaan käyttää tietyissä hetkipalveluksissa päivälle ominaisia psalmeja, jotka poikkeavat normaalista psalmien kierrosta. Muussa tapauksessa kierto alkaa aina alusta neljän viikon välein. Käytäntö on yhteneväinen historiallisiin käytänteisiin nähden, mutta viikon kierron sijasta on käytössä neliviikkoinen kierto (Harper 1991, 103–104). Huomion arvoista psalmien kiertosysteemissä on, että kompletorioiden psalmit kiertävät viikon välein, eli esimerkiksi joka perjantain kompletoriassa käytetään psalmia 88 (heprealainen numerointi). Toinen huomionarvoisa seikka on, että psalmi 119 (heprealainen numerointi) on jaettu useampaan osaan, ja nämä osat on nimetty heprealaisten aakkosten mukaan. Samoin joitain muita yksittäisiä psalmeja on jaettu useampaan osaan kierron aikana. (veli Marie-Augustin LHB OP 2026; sisar Leena 2026.)

Via Silentiissä on käytössä viikoittain erilaisia traditioita, jonka vuoksi tyhjentävää esitystä käytössä olevista psalmien kierroista ei voida esittää. Luostaripalvelija Jokela (2026) kertoo niinä viikkoina, kun hän on luostarissa, käyttävänsä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkovuosikalenterin mukaista viikon psalmia. Kirkkovuosikalenterissa noudatetaan läntisen kirkon liturgisia perinteitä psalmien valintojen suhteen (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 1999). Joskus luostaripalvelija Jokela kertoo käyttävänsä jo tulevan sunnuntain mukaista psalmia, jos se on temallisesti sopivampi viikon muihin teksteihin nähden. Kirkkovuoden mukaisen psalmin lisäksi käytössä voi olla joitain muita temaattisesti sopivia psalmeja. (luostaripalvelija Jokela 2026.) Tällöin psalmikierron lähtökohtana on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Evankeliumikirjan (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 1999) mukainen psalmien

kierto. Tässä systeemissä kaikkia psalmeja ei käydä systemaattisesti läpi, vaan psalmit ovat valittu temaattisesti kunkin vietettävän pyhän mukaisesti.

Katolisen tiedotuskeskuksen (nykyinen Helsingin katolisen hiippakunnan pastoraalikeskus) julkaisemissa hetkipalveluskirjoissa, joita Turun birgittalaisisaret käyttävät, psalmit on numeroitu suomalaisen raamatunkäännöksen mukaan, eli ne noudattavat heprealaista numerointia. Samoin dominikaanien käyttämissä laudeksen ja vesperin kirjoissa käytetään suomalaisen raamatunkäännöksen mukaista numerointia, eli heprealaista numerointia. (veli Marie-Augustin LHB OP, 2026.) Suomen evankelis-luterilainen kirkko käyttää suomalaisen raamatunkäännöksen mukaista heprealaista numerointia (Nissinen 2008, 123).

Psalttarin 150 psalmia jakautuvat roomalaiskatolisessa järjestyksessä viiteen eri päivittäiseen rukoushetkeen: lukupalvelus, laudes, keskipäivän rukoushetki, vesper ja kompletorio. Lukupalveluksessa ja kompletoriossa on yksi tai kaksi psalmia, muissa hetkipalveluksissa on kolme psalmia tai psalmiin verrattavaa tekstiä. Psalmeihin verrattavat tekstit ovat *canticumeja* (suomeksi laulu), eli laudeksen tapauksessa ne ovat Vanhasta testamentista ja vesperin tapauksessa ne ovat Uudesta testamentista olevia tekstejä, joita käytetään vastaavalla tavalla kuin psalmeja. (veli Marie-Augustin LHB OP 2026.) Veli Marie-Augustin LHB OP kertoi, että hetkipalvelusten lisäksi dominikaaniveljet lausuvat ennen ruokailuja psalmin 130 poismenneiden veljien ja hyväntekijöiden puolesta (veli Marie-Augustin LHB OP, henkilökohtainen tiedonanto, 27.2.2026).

4.2 Psalmien laulaminen suomalaisissa luostariyhteisöissä

Tutkimuksen kohteena olevissa roomalaiskatolisissa luostariyhteisöissä psalmit lauletaan yhteisissä hetkipalveluksissa. Birgittalaisisaret viettävät kaikki päivän viisi hetkipalvelusta yhdessä, ja siten laulavat kaikki psalmit yhdessä (sisar Leena 2026). Helsingin dominikaaniveljet puolestaan viettävät yhdessä vain laudeksen ja vesperin, jolloin muut hetkipalvelukset jäävät yksin rukoiltaviksi lukien tai laulaen (veli Marie-Augustin LHB OP 2026).

Via Silentiissä puolestaan on tapana viettää kolme hetkipalvelusta; aamulla, päivällä ja illalla. Nämä hetkipalvelukset vietetään aina yhdessä. Luostaripalvelija Jokela (2026) kertoi, että hänellä on tapana käyttää aamun hetkipalveluksessa viikoittain vaihtuvaa psalmia, mutta päivän ja illan hetkipalveluksissa on käytössä vakituinen psalmi. Kuitenkin aamun hetkipalveluksessakin on vakituinen psalmi paaston aikana (psalmi 91:

1–4, 11–12) ja hiljaisella viikolla (psalmi 118: 26–29). Päivän hetkipalveluksessa on tavallisena aikana psalmi 42: 2–3, 9, 12; paaston aikana ja hiljaisen viikon aikana psalmi korvataan pyhän Birgitan rukouksella. Illan hetkipalveluksessa on käytössä tavallisena aikana psalmi 134: 1–3; paaston aikana psalmi 42: 2–3, 9, 12 ja hiljaisella viikolla psalmi 23.

Roomalaiskatolisessa hetkipalvelusten kaavassa psalmeihin liittyy antifoni, joka tulee aina psalmia edeltävästi ja psalmin jälkeen. Joskus antifoneja saattaa olla useita, esimerkiksi paaston aikana, jolloin psalmiin voi liittyä jopa kolme eri antifonia. Molemmissa yhteisöissä antifonit lauletaan tyypillisesti *recte tono* eli yhdellä äänellä resitoiden (veli Marie-Augustin LHB OP 2026; sisar Leena 2026). Turun birgittalaisluostarissa sisaret asettuvat hetkipalvelusten ajaksi vastakkain alttarin molemmille puolille. Antifonin laulamisen aloittaa birgittalaissisarista tehtävään erikseen määrätty henkilö. Tämä tehtävänimitys vaihtelee siten, että jokainen toimii roolissa vuorollaan. Esilaulaja laulaa myös psalmin ensimmäisen rivin, ja tämän jälkeen esilaulajan puolella olevat sisaret yhtyvät psalmin laulamiseen ja psalmi lauletaan vuorolauluna loppuun asti. Samoin psalmin loppuun tuleva pieni kunnia lauletaan vuorottelemalla. (sisar Leena 2026.) Dominikaaniyhteisössä on erikseen määritellyt, esilaulaja, kanttori ja lukija, ja nämä roolit eivät muutu. Esilaulaja laulaa ensin antifonin, jonka jälkeen kanttori aloittaa psalmin laulamisen. Psalmi lauletaan vuorolauluna, jossa kanttori muodostaa oman ryhmän ja kaksi muuta veljeä muodostavat toisen ryhmän. Psalmi lauletaan vuorotteluna, mutta psalmin loppuun tuleva pieni kunnia lauletaan yhdessä. (veli Marie-Augustin LHB OP 2026.) *Via Silentiin* tavoista luostaripalvelija Jokela (2026) kertoo, että psalmeihin liittyy myös antifoni. Antifoni lauletaan useimmiten ennen ja jälkeen psalmin, mutta myös sponsoriaalista laulutapaa on joskus käytetty, jossa antifonin teksti toimii kertosäkeenä psalmien säeparien välillä. Luostaripalvelija Jokela (2026) kertoo myös, että heillä on tapana laulaa psalmit vuorolauluna, mutta antifoni lauletaan aina yhdessä. Samoin pienen kunnian jälkimmäiseen säepariin kaikki yhtyy laulamaan (luostaripalvelija Liisa Jokela 2026).

Molemmissa roomalaiskatolisissa yhteisöissä psalmit lauletaan istuen. Samoin molemmissa yhteisöissä kumarretaan pienen kunnian aikana. Sen lisäksi dominikaanit nousevat seisomaan pienen kunnian alussa kahden ensimmäisen rivin ajaksi (”Kunnia Isälle ja Pojalle/ ja Pyhälle Hengelle”) (veli Marie-Augustin LHB OP 2026; sisar Leena 2026). Luostaripalvelija Jokela (2026) puolestaan kertoo, että hänellä on tapana nousta seisomaan psalmien ajaksi ja tehdä ristinmerkki pienen kunnian aluksi. Nämä tavat eivät

kuitenkaan ole sitovia, vaan jokainen saa tehdä parhaaksi näkemällään tavalla (luostaripalvelija Jokela 2026).

4.2.1 Helsingin dominikaaneilla käytössä olevista psalmikaavoista

Kaikissa tutkimuksen kohteena olleissa luostariyhteisöissä on käytössä gregoriaaniset psalmikaavat psalmien laulamista varten. Veli Marie-Augustin LHB OP, joka on toimittanut Helsingin dominikaaniyhteisön käyttämät laudesten ja vesperien hetkipalvelusten kirjat, on ottanut gregoriaaniset kaavat hetkipalvelusten kirjoja varten Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjasta. Valintaa hän perustelee sillä, että koska ne löytyvät Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjasta, ovat ne Suomessa jo entuudestaan tutut. Tämä sopii dominikaaniseen filosofiaan, jossa pyritään integroitumaan ympäröivään kulttuuriin ja vaikuttamaan kulttuurin sisällä. Kaavat eivät ole kuitenkaan täysin identtisiä kopioita Jumalanpalvelusten kirjasta, ja osaa sen kaavoista ei käytetä ollenkaan dominikaanien rukouskirjassa. Esimerkiksi osa moodien eri lopukevaihtoehdoista jää kokonaan käyttämättä. Kuvassa 1 on esimerkki dominikaaniyhteisöllä käytössä olevasta psalmikaavasta. Kaavasta nähdään resitointisävel sekä sanapainomerkki kertomaan, missä kohtaa säkeen loppua resitointisäveleltä lähdetään pois. Huomionarvoista on, että perinteisesti psalmikaavat merkitään gregoriaanisessa tyyliässä niin, että ensin ilmoitetaan psalmikaavan moodi roomalaisella numerolla, jonka jälkeen ilmoitetaan lopukevaihtoehto kirjaimella. Tämä lopussa oleva kirjain viittaa tavallisesti säveleen, johon kyseinen psalmikaava loppuu. Jos samaan säveleen loppuvia lopukevaihtoehtoja on useita, erotetaan nämä toisistaan numeroin. Esimerkiksi merkintä Id2 kertoo, että kyseessä on ensimmäinen moodi ja toinen lopukevaihtoehto, joka loppuu säveleen d. Dominikaanien hetkipalvelustenkirjoissa kuitenkin kirjain viittaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Jumalanpalvelusten kirjasta (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2000, 379–404) löytyvien gregoriaaniseen tyyliin tehtyjen psalmikaavojen lopukevaihtoehtoihin niin, että a tarkoittaa vaihtoehtoa 1, b vaihtoehtoa 2 jne.

1. psalmi: Ps. 144 I

KUVA 1. Neljännen viikon torstain vesperin ensimmäisen psalmin kaava. Dominikaanien hetkipalvelusten kirjasta, laudes ja vesper, tavallinen aika.

Dominikaaniveljillä on käytössä ensimmäisestä moodista lopukkeet a, c, d ja h (kirkkokäsikirjassa 1, 3, 4 ja 8); toisesta moodista³ on käytössä kirkkokäsikirjan mukainen lopuke 1, mutta tätä ei ole erikseen merkitty kirjaimella dominikaanien hetkipalvelusten kirjoissa; kolmannesta moodista on käytössä lopukkeet a ja b (kirkkokäsikirjassa 1 ja 2); neljännestä moodista on käytössä lopukkeet a, b, c ja d (kirkkokäsikirjan vastaavat 1, 2, 3 ja 4); viidennestä moodista on käytössä lopukkeet a ja b (kirkkokäsikirjassa 1 ja 2); kuudennessa moodissa on molemmissa lähteissä vain yksi lopuke; seitsemännestä moodista on käytössä lopukkeet d ja e (kirkkokäsikirjassa 4 ja 5); kahdeksannesta moodista on käytössä lopukkeet a, c ja e (kirkkokäsikirjassa 1, 3 ja 5). Näiden lisäksi Helsingin dominikaanien rukouskirjoissa on käytössä *tonus peregrinus*⁴. Sen sijaan *tonus irregularista* ei esiinny Helsingin dominikaanien rukouskirjoissa lainkaan. Eroavaisuuksia sävelmissä on seuraavasti: ensinnäkin dominikaaneilla käytössä olevissa psalmikaavoissa ei ole kaavan alussa olevia säveliä, vaan kaavat lähtevät suoraan resitointisäveleltä. Samoin kirkkokäsikirjan kaavoista ennen kaavan puoliväliä löytyvät ylimääräisen kadenssin sävelet puuttuvat kokonaan dominikaanien käyttämistä psalmikaavoista. Neljännen moodin lopuke c (kirkkokäsikirjan lopuke 3) alkaa dominikaanien hetkipalvelusten kirjoissa säveleltä a, kun Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkkokäsikirjassa lopuke alkaa säveleltä h. Ensimmäisen moodin lopukkeessa h (kirkkokäsikirjan lopuke 8) dominikaaneilla ylimääräisen tavun paikka on juuri ennen viimeistä säveltä ja on sävelellä d. Sen sijaan kirkkokäsikirjan vastaavassa lopukkeessa ylimääräisen tavun paikka on ennen kolmanneksi viimeistä säveltä ja on sävelellä g. Kolmannessa moodissa psalmikaavan puolessa välissä on ylimääräisen tavun paikka myös dominikaaneilla erilainen kirkkokäsikirjaan verrattuna. Dominikaaneilla puolivälin toinen ylimääräinen tavun paikka on juuri ennen viimeistä säveltä ja sävelellä c. Kirkkokäsikirjassa kolmannessa moodissa tämä ylimääräinen tavun paikka on ennen kolmanneksi viimeistä säveltä ja sävelellä c. Huomion arvoista on myös se, että *tonus peregrinusta* ei käytetä dominikaanien hetkipalvelusten kirjoissa psalmien yhteydessä lainkaan, vaan ainoastaan *benedictus*-lauuissa. Eroavat psalmikaavat ovat esiteltyinä liitteessä 4.

³ Toisen moodin kohdalla kirkkokäsikirjasta löytyy kaksi eri sävelmää. Dominikaaneilla on käytössä näistä ensimmäinen, eli kaavan puoliväli loppuu säveleen f. Kirkkokäsikirjan toinen vaihtoehto loppuu säveleen d.

⁴ *Tonus peregrinus* ja *tonus irregularis* ovat gregoriaanisen tyylin mukaisia psalmikaavoja, jotka eivät kuulu mihinkään tiettyyn moodiin.

4.2.2 Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevista psalmikaavoista

Sisar Leena puolestaan kertoo, että Turun birgittalaisluostarissa käytetyt gregoriaaniset laulukaaavat ovat peräisin Ranskan benediktiinunnilta. Verrattuna benediktiinien tuottamiin *Antiphonale Romanumin II* (AR II 2009), sekä *Antiphonale Monasticumin* (AM 1934) kaavoihin nämä eivät ole kuitenkaan identtiset keskenään. Otin sävelmien vertailukohteeksi *AR II:n* sekä *AM:n* sillä arvelin niiden olevan lähimpänä Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevia psalmikaavoja. Liitteessä 5 on esiteltyä allekkain birgittalaisnunnien käyttämät psalmikaavat, sekä *AR II:sta* ja *AM:sta* löytyvät psalmikaavat.

Kun huomioidaan se, että Turun birgittalaisten käyttämä psalmikaava on kirjoitettu nykyaikaiselle nuottiviivastolle, sekä eri sävellajeihin, huomataan, että Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevat psalmikaavat eivät ole identtisiä *AR II:n* tai *AM:n* kanssa. Psalmikaavojen vastaavuudet ovat esiteltyä taulukossa 1.

Psalmikaavat ovat vertailumateriaaleihin nähden yhtenäiset lopukkeita ja kolmatta moodia lukuun ottamatta. Kaikkia lopukkeita ei löydy vertailumateriaaleista, ja toisaalta kaikkia vertailumateriaalien lopukkeita ei löydy Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevista psalmikaavoista. Yleisesti huomionarvoista on myös se, että Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevissa psalmikaavoissa ei ole merkittynä mahdollisten ylimääräisten tavujen paikkoja laisinkaan.⁵ Samoin saatavilla olevasta kopiosta osassa kaavoista puuttuu mahdollisesti viimeinen sävel kokonaan. Suurin eroavaisuus on kuitenkin kolmannessa moodissa, jossa on vertailumateriaaleihin verrattuna eri resitointisävel, sen ollessa sävelaskeleen korkeampi. Kuvassa 2 on esitettyä Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevan kolmannen moodin sävelmä, sekä lopukkeet a ja b verrattuna *AR II:een* ja *AM:iin*. Kun huomioidaan eri resitointisävel, ei lopukkeissa ole juuri sen enempää eroja vertailumateriaaleihin nähden kuin muissakaan moodeissa. Kolmannen moodin lopukkeet alkavat vertailumateriaaleissa kaavaan nähden sävelaskelta korkeammalta, mistä seuraa se, että lopukkeet tämän jälkeen ovat yhteneväisiä Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevien kanssa.

⁵ Neliönuoteissa nämä on merkitty valkoisilla nuoteilla.

TAULUKKO 1. Sävelmävastaavuudet Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevien psalmikaavojen ja *AR II:sta* (2009) ja *AM:sta* (1934) löytyviin kaavoihin verrattuna.

Ensimmäinen moodi		Viides moodi	
Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>	Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>
d	d3 d*	a	a a
d2	d d2	—	a2 —
—	d2 d	—	— g
f	f f	Kuudes moodi	
g	g g	Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>
g2	g2 g2	f	f f
g3	g3 g3	Seitsemäs moodi	
—	— g4	Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>
—	— g5	a	a a
a	a a	b	— —
a2	a2 a2	c	c c
a3	— a3	c2	c2 c2
Toinen moodi		d	d d
Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>	Kahdeksas moodi	
d	d d	Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>
Kolmas moodi		g	g g
Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>	c	c c
b	b b	g*	g2 g2
a	a a	—	— a
a2	a2 a2	Sävelmissä pieniä eroja Eri resitointisävel	
—	— a3		
g	g g		
g2	— —		
—	— g2		
Neljäs moodi			
Birgittalaiset	<i>AR II</i> <i>AM</i>		
g	g g		
e	e e		
—	— e2		
a	a a		
c	g g		
—	— d		
—	— d2		

Sic inci-pi-tur, et sic flekti-tur, † et sic me-di-á-tur; *Atque sic fi-ní-tur. Atque sic fi-ní-tur.

T Erti-us Modus sic inci-pi-tur, et sic flekti-tur, † et sic me-di-á-tur: * Atque sic fi-ní-tur. Atque sic fi-ní-tur.

KUVA 2. Ylimpänä Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva kolmannen moodin psalmikaava ja lopukkeet a ja b. Keskellä vastaavat *AR II:sta* (2009) ja alimpana vastaavat *AM:sta* (1934).

Ensimmäisessä moodissa Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevissa kaavoissa ennen puoltaväliä oleva tarvittaessa käytettävä välilopuke (*AR II* ja *AM et sic flectitur*) jää resitointisävelelle, kun vertailumateriaaleissa mennään sävelaskel alaspäin. Ensimmäisen moodin lopukkeissa, d-sävelellä loppuvat lopukkeet ovat numeroitu eri järjestyksessä Turun birgittalaisilla vertailumateriaaleihin verrattuna. Vastaavanlaiset lopukkeet ovat kuitenkin d-lopukkeiden osalta löydettävissä, tosin vertailumateriaaleissa on yksi enemmän. Lopuke g2 (kaikissa vastaava) on todennäköisesti samanlainen Turun birgittalaisilla ja vertailumateriaaleissa, sillä kopiassa on todennäköisesti leikkaantunut yksi sävel pois. Sen sijaan lopukkeessa g3 birgittalaisilla toiseksi viimeinen sävel on vertailumateriaaleihin nähden sävelaskeleen matalampi. Muut lopukkeet ovat samanlaisia ensimmäisessä moodissa vertailumateriaalien vastaaviin nähden. Toisen moodin kaava on birgittalaisilla samanlainen kuin vertailumateriaaleissa. Sen sijaan moodin ainoassa lopukkeessa vertailumateriaaleista löytyvä toiseksi viimeinen sävel puuttuu birgittalaisilta kokonaan. Tämä ei kuitenkaan vaikuta tavujen sijoitteluun kaavassa. Kolmas moodi on jo käsitelty kokonaisuudessaan kuvan 2 yhteydessä. Neljännessä moodissa kaavan puolivälissä (*AR II* ja *AM et sic mediatum*) birgittalaisilta puuttuu vertailumateriaaleihin verrattuna kaavan kolmanneksi viimeinen sävel. Neljännen moodin lopukkeissa on myös eroja. Birgittalaisten c-lopuke vastaa täysin vertailumateriaalien g-lopuketta ja birgittalaisten omaa g-lopuketta. Birgittalaisten a-

lopuke loppuu myös vertailumateriaaleista poiketen e-sävelle. Viides moodi on yhteneväinen birgittalaisten sekä *AR II:n* ja *AM:n* välillä. Kuudes moodi on birgittalaisilla ja *AR:ssa* sama, mutta *AM:ssa* puoliväli on täysin erilainen. Kuudennen moodin lopuke on kuitenkin kaikissa yhteneväinen. Seitsemännessä moodissa psalmikaava on sama birgittalaisilla ja vertailumateriaaleissa. Birgittalaisten vastaavat lopukkeet ovat myös samanlaisia, mutta birgittalaisilla on b-lopuke, jota ei löydy kummastakaan vertailumateriaalista. Kahdeksannen moodin kaava on birgittalaisilla ja vertailumateriaaleissa sama. Birgittalaisten g*-lopuke vastaa parhaiten *AR II:n* ja *AM:n* g²-lopuketta, mutta birgittalaisten lopukkeesta puuttuu viimeinen sävel, eli lopuke loppuu sävelaskelta korkeammalle. Pois jäänyt tavu ei vaikuta tässäkään tapauksessa tavujen sijoitteluun psalmikaavassa. *Tonus peregrinus* on birgittalaisilla täysin sama vertailumateriaaleihin verrattuna. *Tonus irregularista* ei ole Turun birgittalaisten sävelmissä lainkaan.

4.2.3 *Via Silentiissä* käytössä olevista psalmikaavoista

Luostaripalvelija Jokela (2026) puolestaan kertoo, että hän käyttää *Via Silentiissä* Hilka-Liisa Vuorelta ja Tuomo Pulkkiselta saatuja heidän tuottamiaan materiaaleja. Liitteessä 6 on yhden viikon vaihtuvan, aamun hetkipalveluksessa käytössä olleen psalmin laulumateriaali. Näissä materiaaleissa molemmat sovittajat ovat valinneet eri lähteisiin pohjautuen sopivan psalmikaavan kyseiseen psalmiin. Lähteinä ovat toimineet roomalaiskatoliset rukouskirjat, sekä Suomessa käytetyt käsikirjoituslähteet. Luostaripalvelija Jokelan käyttämässä materiaaleissa on gregoriaanisen tyylin mukaisia nuotteja, jotka ovat pääsääntöisesti tehty Kallion seurakunnan Meditatiivista rukouslaulumessua varten (Vox Silentii 2013). Tässä tutkimuksessa luostaripalvelija Jokelan käyttämät materiaalit ovat sikäli poikkeuksellisia, että ne on kirjoitettu neliönuotein, kun puolestaan molemmat roomalaiskatoliset yhteisöt käyttävät nykyaikaista notaatiota kuvaamaan psalmikaavoja. Liitteessä 7 on luostaripalvelija Jokelan käyttämät antifonit ja psalmit sävelmälähteineen. Liitteestä nähdään, että psalmien sävelmät ovat enimmäkseen *Liber Usualiksesta* (1947). Muina lähteinä on *AR II* (2009), *AM* (1934), *Liber Responsorialis* (1895), *Graduale triplex* (1979), *Graduale Tammelense* (1450–1600), *the Poissy Antiphonal* (1335–1445) sekä yksittäisiä käsikirjoituslähteitä. Pääasiassa siis sävelmälähteet ovat uudemmissa kokoelmateoksista, jotka pohjautuvat keskiaikaisiin käsikirjoituksiin. Osa lähteistä on suoraan keskiaikaisista käsikirjoituksista, erityisesti antifonien osalta. Moodeista näissä psalmeissa esiintyy kaikkia, paitsi kolmatta moodia. Muista sävelmistä *tonus irregularista* ei esiinny luostaripalvelija Jokelan käyttämässä psalmien laulumateriaaleissa.

4.2.4 Luostariyhteisöissä psalmien laulamiseen käytettävät kielet

Molemmissa roomalaiskatolisissa yhteisöissä psalmit lauletaan aina suomeksi. Veli Marie-Augustin LHB OP (2026) kertoi haastattelussaan, että aikaisemmin he käyttivät englantia hetkipalveluksissa, sillä se oli yhteisölle aikanaan parempi yhteinen kieli, mutta nykyään he ovat siirtyneet käyttämään paikallista kieltä, suomea. Samoin Sisar Leena (2026) kertoi haastattelussa, että birgittalaiset pyrkivät käyttämään aina paikallista kieltä yhteisissä rukoushetkissä. Luostaripalvelija Jokela (2026) puolestaan kertoi, että hän saattaa käyttää psalmeja sekä suomeksi että latinaksi. Joskus tilanteen mukaan on saatettu käyttää pelkästään latinaa tai suomea. Luostaripalvelija Jokela (2026) kertoo, että mikään ei velvoita heitä käyttämään latinaa hetkipalveluksissaan, sen sijaan saatavilla olevat materiaalit ohjaavat paljon kielivalintaa.

4.3 Yhteisöjen välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä

Tutkimuksen kohteena olleissa suomalaisissa roomalaiskatolisissa luostariyhteisöissä on hyvin pitkälle käytössä yhteneväiset käytännöt, tosin pieniä eroja myös löytyy. Molemmissa yhteisöissä on käytössä sama runko psalmien jaottelun suhteen, ja lähteenä toimii Suomen roomalaiskatolisen kirkon hiippakunnan julkaisemat materiaalit. Helsingin dominikaaniveljillä on laudesten ja vesperien viettämiseen omat hetkipalvelusten kirjansa. Huomattava ero on, että Turun birgittalaisisaret rukoilevat yhdessä kaikki viisi päivän hetkipalvelusta, jolloin he laulavat koko Psalttarin yhdessä, kun taas Helsingin dominikaaniveljet rukoilevat yhdessä vain laudeksen ja vesperin. Itse psalmien laulamiseksi on myös pientä eroa. Molemmat yhteisöt laulavat psalmit istuen, mutta dominikaanit nousevat seisomaan kunnian ajaksi, kun taas birgittalaiset jäävät istumaan. Samoin pienen kunnian vuorottelussa on eroja: dominikaanit laulavat kunnian yhdessä, kun birgittalaiset jatkavat psalmissa ollutta vuorottelua. Sekä dominikaanit että birgittalaiset käyttävät gregoriaanisia laulukaavoja psalmien laulamiseksi, mutta kaavat ovat keskenään erilaiset ja psalmikaavojen lähdemateriaalit ovat keskenään hyvin erilaiset. Tämän lisäksi samalla psalmilla voi olla eri psalmikaavat dominikaanien ja birgittalaisten välillä. Molemmissa yhteisöissä lauletaan psalmit suomeksi.

Via Silentiissä on puolestaan käytössä monenlaisia käytänteitä, joista tarkemmin tässä tutkimuksessa tutustuttiin vain yhteen. Merkittävä ero verrattuna roomalaiskatolisiin yhteisöihin verrattuna on jo itse psalmikierto, jossa yhtä vaihtuvaa psalmia käytetään kokonaisen viikon ajan. Tästä seuraa se, että koko Psalttaria ei käydä läpi minkään tietyn ajanjakson aikana. Hetkipalveluksia on myös *Via Silentiissä* kaksi vähemmän kuin roomalaiskatolisissa luostariyhteisöissä. Psalmeja on myös lukumäärällisesti vähemmän

hetkipalveluksissa verrattuna roomalaiskatolisiin luostariyhteisöihin. Tähän kuitenkin luostaripalvelija Jokela (2026) pohti, että heillä on mahdollisesti jatkossa tulossa muutosta siten, että psalmeja laulettaisiin hetkipalveluksissa useampi. Itse laulukäytänteissä on vähemmän eroja. Luostaripalvelija Jokela käyttää vastaavanlaista vuorolaulutapaa kuin roomalaiskatoliset luostariyhteisöt, vaikka vuorolaulun yksityiskohdissa on pieniä eroavaisuuksia liittyen siihen, mitkä osiot lauletaan yhdessä ja mitkä vuorottelemalla. Mielenkiintoinen ero on myös psalmien kielessä. Roomalaiskatoliset yhteisöt käyttävät hetkipalveluksissaan yksinomaan suomen kieltä, mutta *Via Silentiin* hetkipalveluksissa saatetaan käyttää suomen lisäksi myös latinaa. Psalmikaavojen lähdemateriaali poikkeaa myös roomalaiskatolisten käyttämistä, sillä luostaripalvelija Jokelalla on käytössään ulkopuolisten tuottamat materiaalit, jotka perustuvat pitkälti keskiaikaisiin käsikirjoituslähteisiin tai yleiseurooppalaisiin roomalaiskatolisiin psalmikaavoihin. Luostaripalvelija Jokelan käyttämät antifonit ovat myös toteutukseltaan monimutkaisempia verrattuna roomalaiskatolisten pääasiassa käyttämään *recte tono* -laulutapaan, sillä ne perustuvat useimmiten keskiaikaisiin käsikirjoituslähteisiin, jolloin antifonit ovat sävellettyä musiikkia yhden resitointisävelen sijasta.

5 POHDINTA

Tutkimuksessa pyrittiin saamaan tietoa Suomessa olevien roomalaiskatolisten ja luterilaisten luostariyhteisöjen psalmilaulukäytänteistä systemaattisesti huomioiden kuitenkin luostariyhteisöjen eroavaisuudet. Tutkimuksen kohteena olleissa luostariyhteisöissä oli kokonaisuudessaan hyvin samankaltaisia käytänteitä liittyen psalmien käyttöön. Kaikissa kolmessa yhteisössä oli käytössä gregoriaaninen laulutapa vuorolauluineen. Itse laulutavoissa eroavaisuudet olivat pieniä. Sen sijaan psalmikiertoissa oli suurin ero roomalaiskatolisten ja *Via Silentiin* välillä. Roomalaiskatoliset hyödyntävät neliviikkoista psalmikiertoa, kun taas *Via Silentiin* luostaripalvelija hyödynsi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkovuosikalenterin mukaista viikon psalmia ja muita kierron ulkopuolelta olevia vapaavalintaisia psalmeja. Psalmikaavojen lähdemateriaalit olivat myös yhteisöjen välillä hyvin erilaiset keskenään. Psalmikaavat ovat kaikissa yhteisöissä gregoriaanisen tyylin mukaisia, mutta se, mistä kunkin luostariyhteisön gregoriaanisen tyylin mukaisen psalmikaavat ovat tarkemmin peräisin, on hyvin vaihtelevaa.

Tutkimuksen haastateltavina toimineet henkilöt olivat asiantuntevia oman luostariyhteisönsä käytänteistä. Haastateltavilla oli kuitenkin eroavaisuuksia siinä, kuinka tarkasti he tunsivat käytössä olevien käytänteiden nyansseja ja lähteitä. Tämä tuli eniten ilmi haastattellessa kahta eri roomalaiskatolista yhteisöä. Koska veli Marie-Augustin LHB OP on toimittanut ja sovittanut dominikaaniset rukouskirjat omalle yhteisölleen, hänellä on paljon syvällistä ymmärrystä liturgiasta ja sen taustasta. Puolestaan sisar Leena pystyi kertomaan hyvin, mitä he tekevät, mutta haastattelussa kävi ilmi, että liturgia on hänelle kuin hengitystä – jokapäiväistä ja käytännöllistä ilman sen suurempaa analyysia. Sisaret käyttävät lauluja, jotka heille annetaan. Luostaripalvelija Jokela puolestaan pystyi toimimaan asiantuntijana ainoastaan hänen omille käytänteilleen, jolloin *Via Silentiin* käytänteiden kokonaisuuden hahmottaminen ei ollut mahdollista.

Tämä tutkimus ei ole kattava esitys kaikista Suomen luostariyhteisöistä ja niiden psalmien käytöstä. Kuten jo aiemmin on todettu, itäinen perinne jäi tämän tutkimuksen ulkopuolelle kokonaan. Tämä johtui työn laajuuden asettamista rajoista. Jatkossa olisikin mielenkiintoista tutustua vielä myös ortodoksiseen luostariperinteeseen ja kuinka he hyödyntävät psalmeja luostarielämässään ja millaisia eroja itäisellä kristillisellä perinteellä on tässä suhteessa verrattuna läntiseen kristilliseen perinteeseen. Samoin pienet roomalaiskatoliset sääntökunnat jäivät tämän tutkimuksen ulkopuolelle, vaikka osa heistä viettää luostariyhteisön kaltaista hartauselämää. Oletuksena voidaan kuitenkin

pitää, että heillä on käytössään hetkipalvelusten viettämiseen samat materiaalit kuin muillakin roomalaiskatolisilla sääntökunnilla. Musiikillinen toteutus voi kuitenkin olla erilainen. Protestanttisten luostariyhteisöjen moninaisuus jäi valitettavasti myös tässä tutkimuksessa laihaksi, sillä tutkimukseen saatiin sisällytettyä ainoastaan yhden yhteisön yksi perinne. *Via Silentiissä* toimii monia erilaisia perinteitä ja näiden psalmilaulukäytänteet jäivät valitettavasti tämän tutkimuksen ulkopuolelle. *Via Silentiin* lisäksi yhtä aktiivista luterilaista luostariyhteisiä, Mariansisaria ei aikataulusyistä pystytty sisällyttämään tähän tutkimukseen.

Tutkimuksessa teknisenä haasteena oli, että Turun birgittalaissisarien haastattelu jouduttiin tekemään kahteen kertaan nauhoituksen epäonnistuttua. Jälkimmäinen kerta oli ensimmäiseen verrattuna selvästi lyhyempi, ja siten aineisto saattoi jäädä sen suhteen hieman suppeammaksi. Toisaalta uusintahaastattelussa pystyttiin paremmin pureutumaan suoraan tutkimuksen kannalta oleellisiin kysymyksiin. Luostaripalvelija Jokelaa haastatellessani havaitsin myös haastattelukysymysten painottuvan erityisesti roomalaiskatolisiin yhteisöihin, erityisesti pyhimyskalenterien suhteen, mutta myös laulukäytänteiden suhteen. Kysymysten asettelu heijasteli historiallisen roomalaiskatolisen kirkon liturgisia käytänteitä psalmilaulun suhteen. Tästä huolimatta haastateltavilta saatiin hyvää käytännön tietoa psalmien laulamisesta, sekä tiedot heidän käyttämistään materiaaleista; onhan luterilaisen liturgian juuret kuitenkin roomalaiskatolisessa liturgiassa.

Jatkossa olisikin mielenkiintoista laajentaa tutkimusta kattamaan myös itäinen perinne, sekä laajemmin protestanttisen luostariyhteisöt, esimerkiksi *Via Silentiin* sisällä toimivat muut perinteet, sekä myös muut roomalaiskatoliset sääntökunnat. Samoin läntisessä perinteessä psalmien laulamiseen vahvasti liittyvä antifoniperinne olisi erinomainen jatkotutkimuskohde erityisesti musiikillisesta näkökulmasta. Luostariyhteisöt ovat käyneet maailmanlaajuisella tasolla pieniksi, mikä näkyy myös Suomessa. Tämän vuoksi olisi tärkeää tallentaa yhteisöjen liturginen perinnettä jälkipolville hyödynnettäväksi. Luostariyhteisöjen liturgiset käytännöt toimivat myös monille inspiraation lähteenä seurakuntien jumalanpalveluselämään ja erityisesti psalmilaulun kohdalla luostariperinteellä on paljon annettavaa tavalliselle seurakuntaelämälle.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

HAASTATTELUT

Jokela, Liisa, luostaripalvelija. Via Silentii, Hamina. Haastattelu 29.03.2026.

Haastattelijana Leevi Limingoja. Tallenne tutkijan hallussa.

Sisar Leena. Turun birgittalaisluostari, Turku. Haastattelu 28.01.2026. Haastattelijana

Leevi Limingoja. Tallenne tutkijan hallussa.

Veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP. Studium Catholicum, Helsinki.

Haastattelu 23.02.2026. Haastattelijana Leevi Limingoja. Tallenne tutkijan hallussa.

RUKOUSKIRJAT

Katolinen tiedotuskeskus 2001. *Hetkipalvelus: Laudes ja vesper: adventti- ja jouluaika.*

Helsinki: KATT

Katolinen tiedotuskeskus 2002. *Hetkipalvelus: Laudes ja Vesper. Kirkkovuoden*

Tavallinen Aika. Helsinki: KATT

Katolinen tiedotuskeskus 2003. *Hetkipalvelus: Laudes ja Vesper: Pääsiäisaika.*

Helsinki: KATT

Katolinen tiedotuskeskus 2006. *Kompletorium: Kirkon Hetkipalvelus.* Helsinki: KATT

Katolinen tiedotuskeskus 2011. *Hetkipalvelus: Laudes ja Vesper: Paastonaika.*

Helsinki: KATT

Katolinen tiedotuskeskus 2012. *Hetkipalvelus: Lyhyet hetket.* Helsinki: KATT

Katolinen tiedotuskeskus 2013. *Hetkipalvelus: Laudes ja Vesper: Pyhät.* Helsinki:

KATT

Pasinato, Marco, Fevronia Orfanos, ja Katolinen tiedotuskeskus 2021. *Hetkipalvelus:*

Lukupalvelus: Tavallinen Aika: Viikot 1–9. Helsinki: KATT

Pasinato, Marco, Pirkko Haapanen, ja Katolinen tiedotuskeskus 2021. *Hetkipalvelus:*

Lukupalvelus: Tavallinen Aika: Viikot 10–17. Helsinki: KATT

Pasinato, Marco, Nina Nikki, ja Katolinen tiedotuskeskus 2022. *Hetkipalvelus:*

Lukupalvelus: Tavallinen Aika: Viikot 18–25. Helsinki: KATT

Pasinato, Marco, Siiri Toiviainen Rø, ja Katolinen tiedotuskeskus 2023. *Hetkipalvelus:*

Lukupalvelus: Tavallinen Aika: Viikot 26–34. Helsinki: KATT

Sippo, Teemu ja Katolinen tiedotuskeskus 2018. *Hetkipalvelus: Lukupalvelus: Psalttari*. Helsinki: KATT

Sippo, Teemu, Paavo Rissanen ja Katolinen tiedotuskeskus 2018. *Hetkipalvelus: Lukupalvelus: Adventtiaika*. Helsinki: KATT

Sippo, Teemu, Timo Nisula ja Katolinen tiedotuskeskus 2018. *Hetkipalvelus: Lukupalvelus: Jouluaika*. Helsinki: KATT

Sippo, Teemu, Heikki Koskenniemi ja Katolinen tiedotuskeskus 2019. *Hetkipalvelus: Lukupalvelus: Paastonaika*. Helsinki: KATT

Sippo, Teemu, Jukka Thurén ja Katolinen tiedotuskeskus 2019. *Hetkipalvelus: Lukupalvelus: Pääsiäisaika*. Helsinki: KATT

Veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP 2022. *Laudes ja Vesper: Adventti- ja jouluaika*. Studium Catholicum Finlandiae

Veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP 2022. *Laudes ja Vesper: Paaston- ja pääsiäisaika*. Studium Catholicum Finlandiae

Veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP 2022. *Laudes ja Vesper: Tavallinen aika*. Studium Catholicum Finlandiae

Veli Marie-Augustin Laurent-Huyghues-Beaufond OP 2022. *Tenebrae: Kiirastorstain, pitkäperjantain ja pyhän lauantain aamupalvelukset dominikaaniperinteen mukaan*. Studium Catholicum Finlandiae

TUTKIMUKSESSA HYÖDYNNETYT NUOTTIMATERIAALIT

Antiphonale Monasticum Pro Diurnis Horis Juxta Vota RR. DD. Pariisi: Abbatum Congregationum Confoederatarum Ordinis Sancti Benedicti a Solesmensibus Monachis Restitutum 1934.

Antiphonale Romanum in Canto Gregoriano Ad Exemplar Ordinis Cantus Officii Dispositum: II, Ad Vesperas in Dominicis Et Festis. Solesmes: Abbaye Saint-Pierre de Solesmes, 2009.

Turun birgittalaisluostari. *Psalmi- ja magnificat-kaavat*. Moniste. Kopio tutkijan hallussa.

Vuori, Hilikka-Liisa, Pulkkinen, Tuomo. *Psalmisovitukset Via Silentille, luostaripalvelija Jokelan käyttämänä vuosilta 2023–2024*. Kopiot tutkijan hallussa.

Vuori, Hilikka-Liisa. *Hetkipalvelusten kaavat Via Silentiille vuosilta 2023–2026*. Kopiot tutkijan hallussa

KÄSIKIRJOITUKSET

Graduale Tammelense 1450–1600. Saatavissa:

<https://www.doria.fi/handle/10024/150255>. Luettu 22.5.2026.

The Poissy Antiphonal (La Trobe University Library Medieval Music) 1335–1445.

Saatavissa: <https://medievalsourcesbibliography.org/sources.php?id=1096033052>.

Luettu 22.5.2026.

KIRJALLISUUS

Alastalo, Marja, Maria Åkerman, ja Tiina Vaittinen 2017. Asiantuntijahaastattelu.

Teoksessa Matti Hyvärinen, Pirjo Nikander, ja Johanna Ruusuvuori (toim.)

Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 214–230.

Apel, Willi 1958. *Gregorian Chant*. Bloomington: Indiana University Press.

Benini, Marco, ja Dieter Böhler 2024. Liturgy of the Hours and the Lectio Continua of the Psalter. *Religions* 15 (12), 1511. Saatavissa: <https://doi.org/10.3390/REL15121511>.

Bradshaw, Murray C. 1997. Performance Practice and the Falsobordone. *Performance Practice Review*, 10 (2), 224–247. Saatavissa:

<https://doi.org/10.5642/perfpr.199710.02.06>.

Enonkosken luostariyhteisö 2026a. Enonkosken Luostariyhteisö. Saatavissa:

<https://www.luostariyhteisö.fi>. Luostariyhteisön verkkosivut. Luettu 22.5. 2026.

Enonkosken luostariyhteisö 2026b. Luostarin hetkirukouspalvelus. Saatavissa:

[https://www.luostariyhteisö.fi/enonkosken-luostariyhteisö/luostarin-](https://www.luostariyhteisö.fi/enonkosken-luostariyhteisö/luostarin-hetkirukouspalvelus/)

[hetkirukouspalvelus/](https://www.luostariyhteisö.fi/enonkosken-luostariyhteisö/luostarin-hetkirukouspalvelus/). Luostariyhteisön verkkosivut. Luettu 22.5.2026.

Evankeliset Mariasisaret 2024. Evankeliset Mariasisaret | Suomi. Saatavissa:

<https://mariasaret.org/>. Luostariyhteisön verkkosivut. Luettu 22.5.2026.

Fingerroos, Outi, ja Marja Kokko 2022. Tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö.

Teoksessa Outi Fingerroos, Konsta Kajander, ja Tiina-Riitta Lappi (toim.), *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät*. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura, 64–89.

Graduale Triplex: Seu Graduale Romanum Pauli PP.VI Cura Recognitum & Rhythmicis Signis a Solesmensibus Monachis Ornatum, Neumis Laudunensibus (Cod.239) Et

Sangallensibus (Codicum San Gallensis 359 Et Einsidlensis 121) Nunc Auctum. Pariisi: Abbaye Saint-Pierre de Solesmes: Desclée, 1979.

Hannikainen, Jorma 2006. *Suomeksi suomalaisten tähden: Kansankielisen tekstin ja sävelmän suhde Michael Bartholdi Gunnæruksen suomenkielisessä Officia Missæ - introituskokoelmassa (1605).* Väitöskirja. Kuopio: Sibelius-Akatemia. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-329-213-0>

Harper, John 1991. *The Forms and Orders of Western Liturgy from the Tenth to the Eighteenth Century; A Historical Introduction and Guide for Students and Musicians.* Oxford: Clarendon Press.

Hiley, David 1993. *Western plainchant: a handbook.* Oxford: Clarendon Press.

Hyvärinen, Matti, Eero Suoninen, ja Jaana Vuori 2021. Haastattelut. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.* Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>. Oppimateriaalisivusto. Luettu 22.5.2026.

Juhila, Kirsi 2021. Laadullinen tutkimus ja teoria. Haastattelut. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.* Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>. Oppimateriaalisivusto. Luettu 22.5.2026.

Katolinen kirkko suomessa 2026. Sääntökunnat - Katolinen kirkko Suomessa. Saatavissa: <https://katolinen.fi/tietoa-kirkosta/kirkko-suomessa/saantokunnat/>. Luettu 22.5.2026.

Kortelainen, Kari 2021. Viimeiset karmeliittanunnat jättävät Suomen ensi viikolla. *Seurakuntalainen* 27.8.2021. Saatavissa: <https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/viimeiset-karmeliittanunnat-jattavat-suomen-ensi-viikolla/>. Luettu 22.5.2025.

Kotila, Heikki 2004. *Liturgian lähteillä: Johdatus jumalanpalveluksen historiaan ja teologiaan.* [3. painos.] Helsinki: Kirjapaja.

Lagergren, Karin 2025. *Birgittine Chantscapes: Chant and Liturgy in the Order of St. Birgitta of Sweden 14th – 21st century.* Uppsala: Uppsalan yliopiston kirjasto.

Liber responsorialis pro festis I. classis et communi sanctorum juxta ritum monasticum. Adnectuntur Invitatorium et Hymnys Allorum Festorum. Solesmis e typographeo Sancti Petri, 1895.

Liber usualis missae et officii pro dominicis et festis : cum cantu Gregoriano ex editione Vaticana adamussim excerpto et rhythmicis signis in subsidium cantorum a Solesmensibus monachis diligenter ornato. Tournai: Typis Societatis S. Joannis Evangelistae. Desclée, 1947.

Lähdesmäki, Tuuli, Pertti Hurme, Raine Koskimaa, Leena Mikkola, ja Tommi Himberg. 2009. Positivismi. *Menetelmäpolku*. Jyväskylän yliopisto, humanistinen tiedekunta. Oppimateriaalisivusto Saatavissa:

<https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/positivismi>. Oppimateriaalisivusto. Luettu 22.5.2026.

Nissinen, Martti 2008. Vanha testamentti. Teoksessa Kari Kuula, Martti Nissinen ja Wille Riekinen (toim.) *Johdatus Raamattuun*. [2. painos.] Helsinki: Kirjapaja, 19–178.

Puusa, Anu 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Anu Puusa ja Pauli Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus. E-kirja

Pyhän Benedictuksen sääntö 2011. Suomennos Sisar Mechthild OSB. Toimittanut Katolinen tiedotuskeskus.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 1999. *Evankeliumikirja*. Kirjapaja.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2000. *Jumalanpalvelusten kirja*. Kirjapaja

Suomen ortodoksinen kirkko 2021. *Ortodoksinen liturginen psalttari*.

TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa. *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2019*. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf. Luettu 22.5.2026.

Turun birgittalaisluostari ja vieraskoti 2026. Luostari. *Tutun birgittalaisluostari ja vieraskoti*. Saatavissa: <https://birgittalaissisaret.fi/luostari.html>. Luostariyhteisön verkkosivut. Luettu 22.5.2026.

Via Silentii 2026. Luostari. Hiljaisuuden Ystävät ry / Via Silentii. Saatavissa: <https://www.viasilentii.fi/yhdistys/>. Luostariyhteisön verkkosivut. Luettu 22.5.2026.

Vilmi, Ulla-Maija 2011. Marian tiellä. *Kirkko ja Kaupunki* 16.3.2011. Saatavissa:
<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/marian-tiella>. Luettu 22.5.2026.

Vox Silentii 2013. Meditatiivinen rukouslaulumessu. Saatavissa:
<https://www.voxsilentii.fi/23>. Luettu 22.5.2026.

Vuori, Hilikka-Liisa 2011. *Neitsyt Marian yrttitarhassa: Birgittalaissisarten matutinumien suuret responsoriot*. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Saatavissa:
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5959-13-0>

Vuori, Jaana 2021. Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.)
Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Saatavissa:
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>. Oppimateriaalisivusto. Luettu 22.5.2026

LIITTEET

Liite 1 Paavi Paavali VI:n toimeenpanema neljän viikon psalmikierto⁶

	Lukupalvelus	Laudes	Keskipäivän rukoushetki	Vesper	Kompletorio
Sunnuntai	1–3	63, 149	118	110, 114	91
Maanantai	6, 9	5, 29	19B, 7	11, 15	86
Tiistai	10, 12	24, 33	119a ⁷ , 13, 14	20, 21	143
Keskiviikko	18:1–30	36, 47	119b, 17	27	31A, 130
Torstai	18:31–51	57, 48	119g, 25	30, 32	16
Perjantai	35	51, 100	119d, 26, 28	41, 46	88
Lauantai	131, 132, (105)	119q, 117	119h, 34	119n, 16	4, 134
Sunnuntai	104	118, 150	23, 76	110, 115	91
Maanantai	31	42, 19A ⁸	119w, 40	45	86
Tiistai	37	43, 65	119z, 53, 54	49	143
Keskiviikko	39, 52	77, 97	119ch, 55	62, 67	31A, 130
Torstai	44	80, 81	119th, 56, 57	72	16
Perjantai	38	51, 147B	119j, 59, 60	116A, 121	88
Lauantai	136, (106)	92, 8	119k, 61, 64	113, 116B	4, 134
Sunnuntai	145	93, 148	118	110, 111	91
Maanantai	50	84, 96	119l, 71	123, 124	86
Tiistai	68	85, 67	119m, 74	125, 131	143
Keskiviikko	89A	86, 98	119n, 70, 75	126, 127	31A, 130
Torstai	89B, 90	87, 99	119s, 79, 80	132	16
Perjantai	69	51, 100	22	135	88
Lauantai	107	119q, 117	119ay, 34	122, 130	4, 134
Sunnuntai	24, 66	118, 150	23, 76	110, 112	91
Maanantai	73	90, 135A	119p, 82, 120	136	86
Tiistai	102	101, 144A	119sd, 88	137, 138	143
Keskiviikko	103	108, 146	199q, 94	139	31A, 130
Torstai	44	143A, 147A	119r, 128, 129	144	16
Perjantai	55	51, 147B	119sh, 133, 140	145	88
Lauantai	50 (78B)	92, 8	119t, 45	141A, 142	4, 134

⁶ Taulukosta on poistettu laudesten ja vesperien yhteydessä käytetyt apokryfikirjojen ja Uuden testamentin tekstit, canticumit, jotka ovat hetkipalveluksissa psalmien yhteydessä. Taulukko on mukailtu Benini ja Böhler (2024, 7) artikkelista löytyvän taulukon mukaan.

⁷ Psalmi 119 on jaoteltu useaan osaan. Osat ovat nimetty alkuperäisen heprealaisen tekstin mukaisesti kunkin osion ensimmäisen alkukirjaimen mukaan.

⁸ Psalmi on jaettu kahteen osaan.

Liite 2 Haastattelurunko

1. Mistä yhteisöstä on kysymys? Mikä on yhteisön tausta? Onko yhteisöstä jotain kirjallisuutta?
 - a. Kauan nykyinen kyseessä oleva yhteisö on ollut Suomessa?

2. Millaisessa käytössä psalmit ovat yhteisössä?
 - a. Käytetäänkö psalmeja yhdessä, yksin vai molempia?
 - b. Onko jotkut psalmit yksin rukoiltavia?

3. Onko yhteisössä käytössä jokin psalmikierto?
 - a. Jos on, millainen tämä kierto on?
 - b. Missä tilanteissa ja tilaisuuksissa psalmeja käytetään yhteisössä?
 - i. Muita tilanteita?

4. Käyttääkö yhteisö jonkinlaista pyhimyskalenteria, millaista?
 - a. Millainen vaikutus pyhimyskalentereilla vaikutusta psalmien käyttöön ja kiertoon?

5. Millaiset sävelmät/psalmikaavat ovat yhteisössä käytössä?
 - a. Onko samat psalmikaavat käytössä muissa vastaavissa yhteisöissä? Onko jotain paikallisia tapoja, jotka eroavat muualla käytetyistä?
 - b. Mistä sävelmät ovat peräisin?
 - c. Minkälainen notaatio on käytössä?
 - d. Liittyykö psalmeihin antifoneja?

6. Millaisia laulukäytänteet ovat käytössä?
 - a. Esilaulaja, yhdessä, pienemmällä ryhmällä, kuoro?
 - b. Tilannekohtaisesti?
 - c. Jos on muita osallistujia, mikä on heidän osallistuminen?
 - d. Saako kaikkien tulla mukaan vierailijoita?

7. Mitä materiaaleja psalmien laulamiseen käytetään?
 - a. Kirjoja, vihkoja, verkkolähteitä yms.

8. Mitkä ovat yhteisön psalmien kielet?

9. Kuinka suuri osa psalmeista lauletaan ja kuinka suuri osa puhutaan?
 - a. Missä tilanteissa lauletaan, missä tilanteissa puhutaan?
 - b. Mitkä psalmit lauletaan, mitkä puhutaan?

10. Liittyykö psalmien käyttöön jotain eleitä tai liikkeitä?
 - a. Esimerkiksi noustaanko jossain tietyssä kohtaa aina ylös? Missä kohtaa?

11. Onko tämä systeemi ollut kauan käytössä? Uudistetaanko tapoja kuinka usein?
 - a. Sovitetaanko psalmeja itse?
 - b. Tuotatteko itse uutta materiaalia?

Muuta kerrottavaa?

Liite 3 Haastattelulupa

Kirjallisen työni ”Psalmikierrot ja psalmien laulutavat suomalaisissa luostariyhteisöissä nykypäivänä” tarkoituksena on kartoittaa psalmien käyttöä, psalmien kiertoa ja psalmien musiikillisia toteutuksia nykyajan suomalaisissa luostariyhteisöissä. Kirjallinen työ on tutkimus, joka perustuu kirjallisuusaineiston keräämiseen, sekä luostariyhteisöjen jäsenten haastattelemiseen. Kirjallinen työ tehdään Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin osastolla osana kurssia, ”Kirjallinen työ, S-KM17_24”.

Haastatteluihin tavoitellaan vähintään yhtä henkilöä eri luostariyhteisöistä. Osallistuminen haastatteluihin on vapaaehtoista ja haastattelun voi halutessaan keskeyttää. Haastattelut tullaan nauhoittamaan ja kirjaamaan. Haastatteluaineistoja tullaan käsittelemään luottamuksellisesti. Haastattelut eivät tule olemaan anonyymejä kohderyhmän pienuuden vuoksi. Haastattelut säilytetään tutkijalla itsellään. Kirjallinen työ julkaistaan Taideyliopiston Taju-tietokannassa.

Annan suostumukseni osallistua haastatteluun, jossa on tarkoitus kartoittaa psalmien käyttöä, psalmien kiertoa ja psalmien musiikillisia toteutuksia nykyajan suomalaisissa luostariyhteisöissä.

Nimi

Allekirjoitus

Mikäli tulee kysyttävää kirjallisesta työstä ja sen toteutuksessa, vastaamme mielellämme kysymyksiin.

Kirjallisen työn tekijä

Ohjaava opettaja

Leevi Limingoja

Hilkka-Liisa Vuori

Taideyliopisto

Taideyliopisto

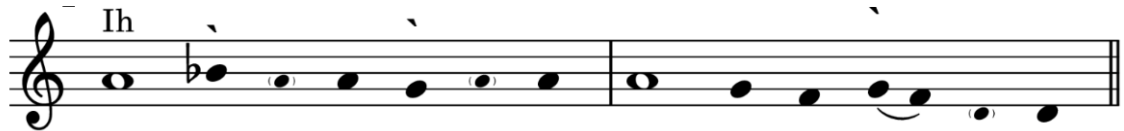
leevi.limingoja@uniarts.fi

hilkka-liisa.vuori@uniarts.fi

Liite 4 Psalmikaavojen vertailu 1

Dominikaaniyhteisössä käytössä olevien psalmikaavojen eroavaisuudet verrattuna Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjasta löytyviin gregoriaaniseen tyyliin tehtyihin psalmikaavoihin.

Dominikaanien ensimmäinen moodi, kahdeksas lopuke

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjan ensimmäinen moodi, kahdeksas lopuke

Dominikaanien kolmas moodi, ensimmäinen lopuke

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjan kolmas moodi, ensimmäinen lopuke

Dominikaanien neljäs moodi, kolmas lopuke

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjan neljäs moodi, kolmas lopuke

Liite 5 Psalmikaavojen vertailu 2

Turun birgittalaisluostarissa käytössä olevat psalmikaavat verrattuna *Antiphonale Romanum II*:sta ja *Antiphonale monasticumista* löytyviin psalmikaavoihin.

Ensimmäinen moodi

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva ensimmäisen moodin kaava ja lopuke d

AR II ensimmäisen moodin kaava ja lopuke d3

Sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic me- di- á- tur; *

Atque sic fi-ní- tur.

AM ensimmäisen moodin kaava ja lopuke d*

P Rimus Modus sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, † et

sic me- di- á- tur : * Atque sic fi-ní- tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva ensimmäisen moodin lopukkeet D², f ja g

AR II ensimmäisen moodin lopukkeet d, f ja g

AM ensimmäisen moodin lopukkeet d², f ja g

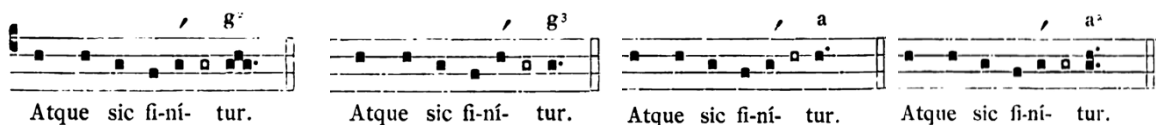
Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva ensimmäisen moodin lopukkeet g², g³, a ja a²

AR II ensimmäisen moodin lopukkeet g², g³, a ja a²

AM ensimmäisen moodin lopukkeet g², g³, a ja a²

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva ensimmäisen moodin lopuke a3

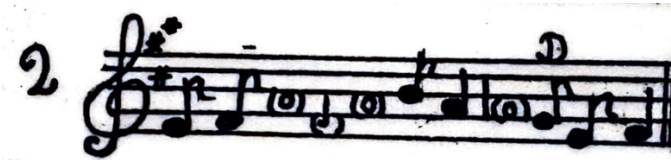

Vastaavaa ei löydy *AR II*

AM ensimmäisen moodin lopuke a3

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva toisen moodin kaava ja lopuke D

AR II toisen moodin kaava ja lopuke d

Sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic me-di-á-tur; *

Atque sic fi-ní-tur.

AM toisen moodin kaava ja lopuke D/A

Ecúndus Modus sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, †

et sic me-di-á-tur: * atque sic fi-ní-tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva kolmannen moodin kaava ja lopukkeet b ja a

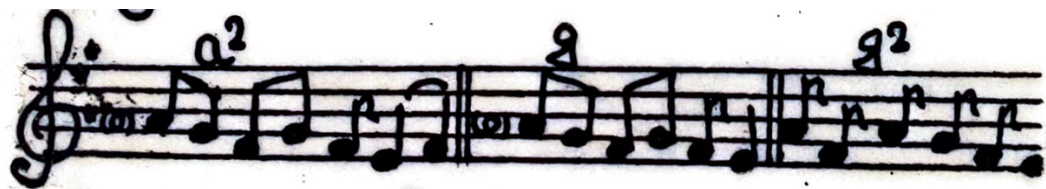
AR II kolmannen moodin kaava ja lopukkeet b ja a

Sic inci-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic me-di-á-tur; * Atque sic fi-ní-tur. Atque sic fi-ní-tur.

AM kolmannen moodin kaava ja lopukkeet b ja a

T Erti-us Modus sic inci-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic me-di-á-tur; * Atque sic fi-ní-tur. Atque sic fi-ní-tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva kolmannen moodin lopukkeet a², g ja g²

AR II kolmannen moodin lopukkeet a² ja g

Atque sic fi-ní-tur. Atque sic fi-ní-tur.

AM kolmannen moodin lopukkeet a², g ja g²

Atque sic fi-ní-tur. Atque sic fi-ní-tur. Atque sic fi-ní-tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva neljannen moodin kaava ja lopuke g

AR II neljannen moodin kaava ja lopuke g

Sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic me-di-á- tur; * Atque sic fi-ní- tur.

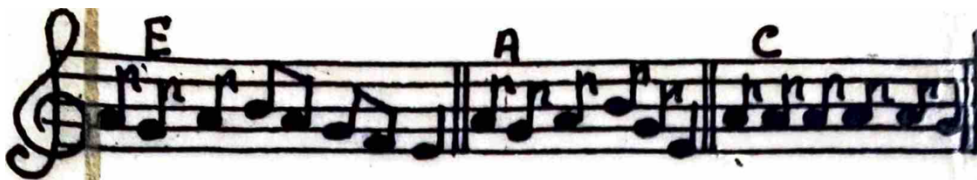
AM neljannen moodin kaava ja lopuke g

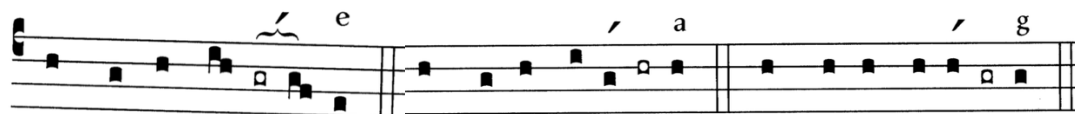
Uartus Mo-dus Quartus Mo-dus sic incí-pi-tur, et

sic flécti-tur, † et sic me-di-á- tur: * Atque sic fi- ní- tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva neljannen moodin lopukkeet e, a ja g

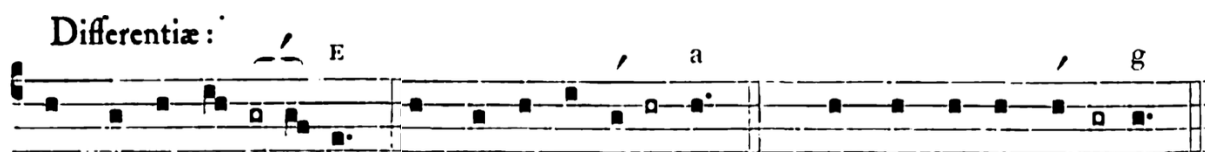

AR II neljannen moodin lopukkeet e, a ja g

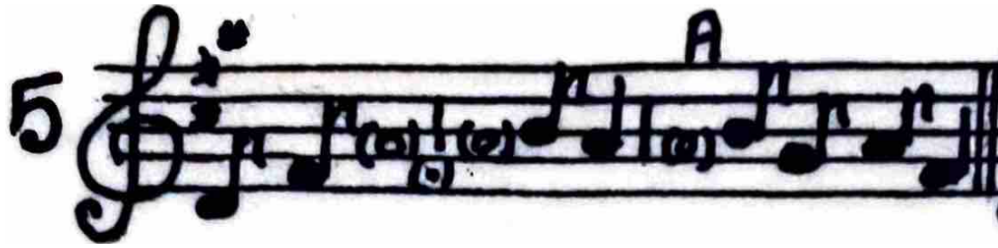
Atque sic fi- ní- tur. Atque sic fi-ní- tur. Atque sic fi-ní- tur.

AM neljannen moodin lopukkeet e, a ja g

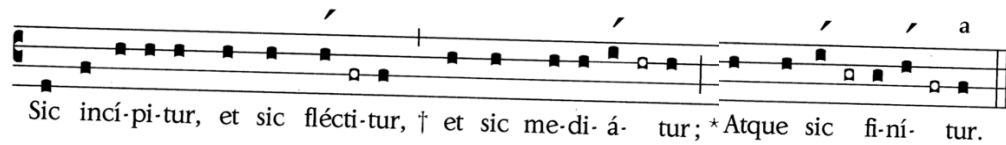

Atque sic fi- ní- tur. Atque sic fi- ní- tur. Atque sic fi- ní- tur.

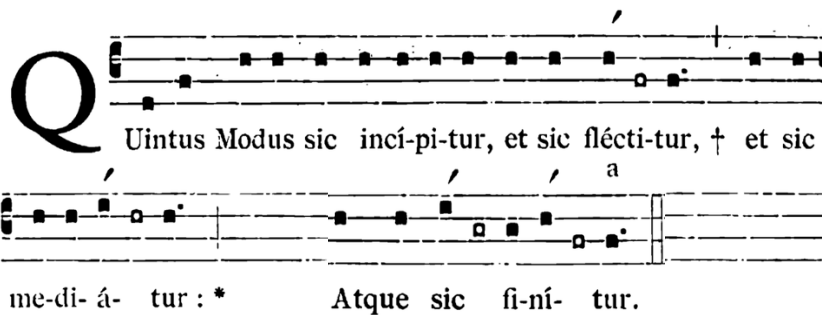
Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva viidennen moodin kaava ja lopuke a

AR II viidennen moodin kaava ja lopuke a

AM viidennen moodin kaava ja lopuke a

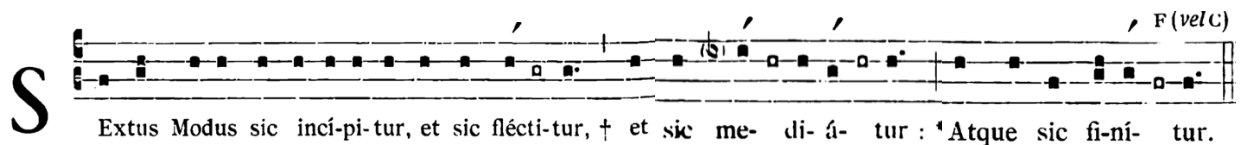
Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva kuudennen moodin kaava ja lopuke f/c

AR II kuudennen moodin kaava ja lopuke f/c

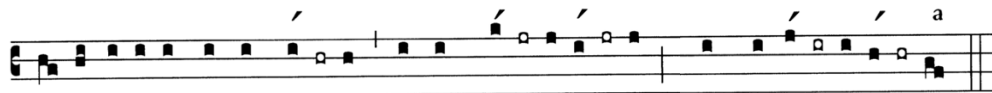
AM kuudennen moodin kaava ja lopuke f

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva seitsemännen moodin kaava ja lopuke a

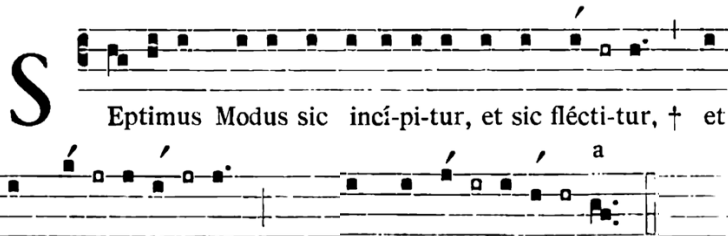

AR II seitsemännen moodin kaava ja lopuke a

Sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic me- di- á- tur; * Atque sic fi-ní- tur.

AM seitsemännen moodin kaava ja lopuke a

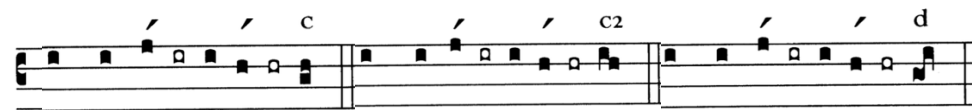
S Eptimus Modus sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, † et

sic me- di- á- tur : * Atque sic fi-ní- tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva seitsemännen moodin lopukkeet b, c, c2 ja d

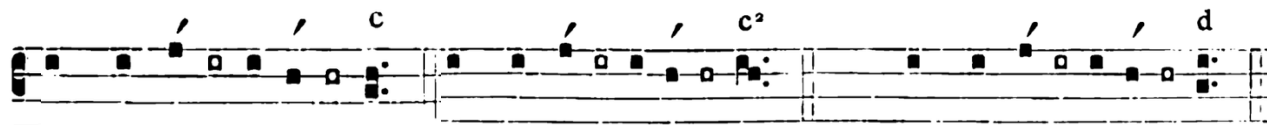

AR II seitsemännen moodin lopukkeet c, c2 ja d

Atque sic fi-ní- tur. Atque sic fi-ní- tur. Atque sic fi-ní- tur.

AM seitsemännen moodin lopukkeet c, c2 ja d

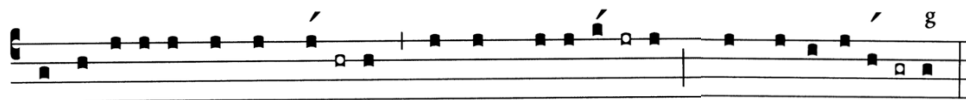

Atque sic fi-ní- tur. Atque sic fi-ní- tur. Atque sic fi-ní- tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva kahdeksannen moodin kaava ja lopuke g

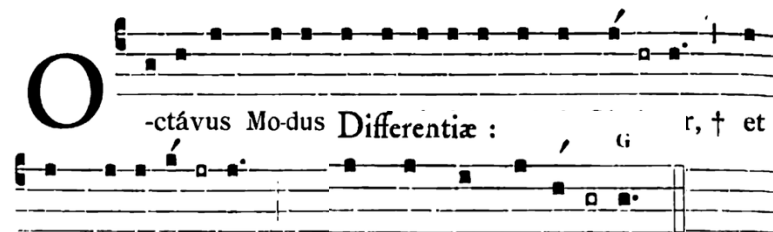

AR II kahdeksannen moodin kaava ja lopuke g

Sic incí-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic medi-á- tur; * Atque sic fi-ní- tur.

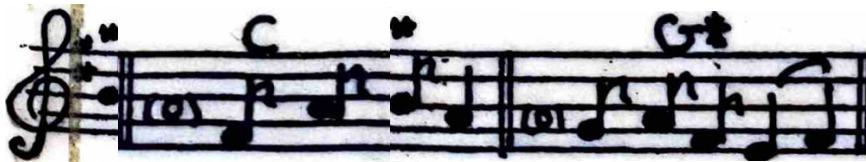
AM kahdeksannen moodin kaava ja lopuke g

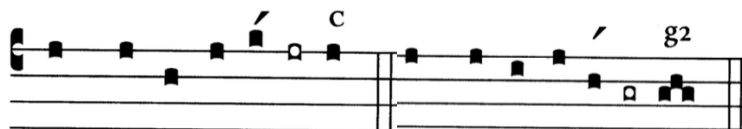
O -ctávus Mo-dus Differentiæ : r, † et

sic me-di- á- tur : * Atque sic fi-ní- tur.

Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva kahdeksannen moodin lopukket c ja g*

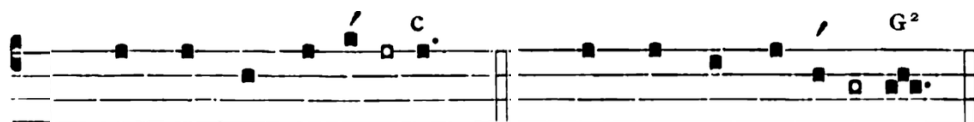

AR II kahdeksannen moodin lopukkeet c ja g2

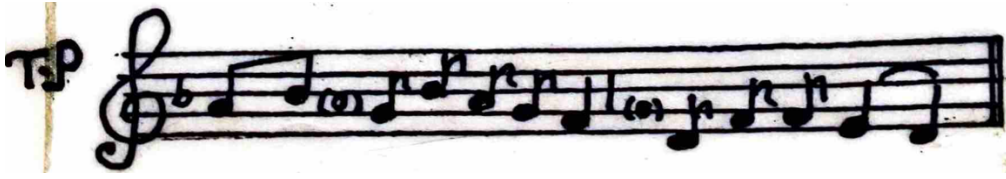
Atque sic fi-ní- tur. Atque sic fi-ní- tur.

AM kahdeksannen moodin lopukkeet c ja g2

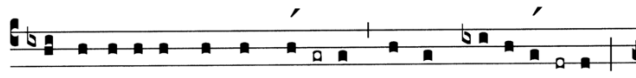

Atque sic fi-ní- tur. Atque sic fi-ní- tur.

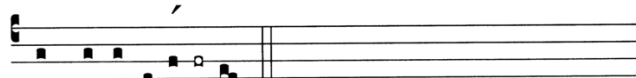
Turun birgittalaisluostarissa käytössä oleva *tonus peregrinus*

AR II tonus peregrinus

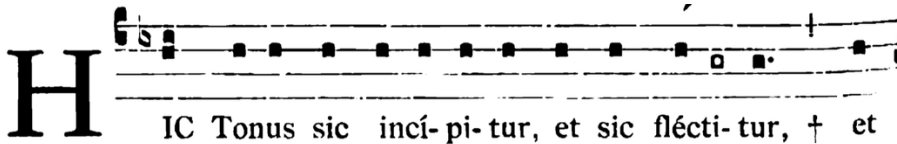

Sic inci-pi-tur, et sic flécti-tur, † et sic me-di-á- tur; *

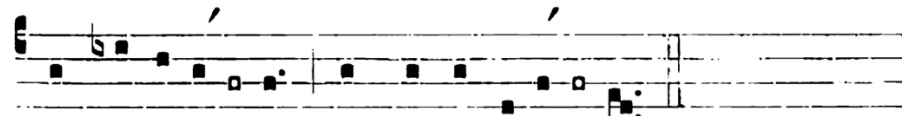

Atque sic fi-ní- tur.

AM tonus peregrinus

IC Tonus sic inci-pi-tur, et sic flécti-tur, † et

sic me-di-á- tur: * Atque sic fi-ní- tur.

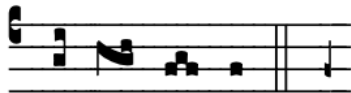
Liite 6 *Via Silentiin* psalmi

Esimerkki luostaripalvelija Jokelalla *Via Silentiissä* käytössä olevasta psalmin laulumateriaalista.

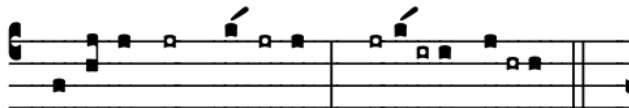
Antifoni Jumala, me kerromme temppelissä sinun armollisista teoistasi. Ps. 48:10

Ju- ma-la, me ker- romme tempe-lis- sä si- nun armol-li- sis- ta

te- ois- ta- si.

Juma- la, maan ääriin saakka kiiriköön sinun nimesi,
kaikukoon ylistyksesi! * Sinun kätesi on **hyvyyttä** täynnä.

Iltoikoon Siionin vuori, riemuitkoot Juudan **kaupungit**, *
sillä sinun tuomiosi **ovat** oikeat.

Lähtekää, kulkekaa Siionin **ympäri**, *
laske**kaa** sen tornit.

Katsokaa sen **muureja**,*
tutkikaa sen **palatseja**,
niin että voitte kertoa tuleville **polville**: *
Suuri on Jumala!

Hän on Jumalamme ajasta **aikaan**. *
Hän johdattaa **meitä** ainiaan. Ps. 48:11–15
Kunnia Isälle ja **Pojalle** * ja **Pyhälle** Hengelle,
niin kuin oli alussa, nyt on ja **aina**, *
iankaikkisesta ian**kaikkiseen**. Aamen.

Antifoni kerrataan

Liite 7 Luostaripalvelija Jokelalla käytössä olleet psalmit vuosina 2023–
2026

Numero*	Psalmi	Nimi	Sovittaja	Antifonin lähde	Psalmin lähde	Sävelmä
1	Ps 18:20 + Ps 18:17–20, 26–29	Kutsu Jumalan valtakuntaan; Herra avasi minulle tien	H-LV**	Antiphonale Romanum II	Antiphonale Romanum II	Tonus 8c
2	Ps 92:2 + Ps 136:1–9, 25– 26	Kiitollisuus; Hyvä on kiittää Herraa	TTP*** ja H-LV	Gregorial Missal / Birgittalaisten suuri responsorio	Liber Usualis	Tonus 6
3	Ps 119:34 + Ps 119:1–8	Rakkauden kaksoiskäsky; Anna minulle ymmärrystä	H-LV	Greg. Trad.	Liber Responsorialis	Tonus 4a
4	Ps 102:13 + Ps 102:78:1–8	Usko ja epäusko; Sinä, Herra, hallitset	H-LV	Greg. Trad.	Liber Usualis	Tonus 8g
5	Ps 80:2–3 + Ps 80:15–20	Kuninkaasi tulee kunniaassa; Kuule meitä, Israelin paimen	H-LV	Antiphonale Tammelense	Liber Usualis	Tonus 7a
6	Jes 40:3 + Ps 85:9–1	Tehkää tie Kuninkaalle; Raivatkaa autiomaahan	TTP	Antiphonale monasticum	Antiphonale Monasticum	Tonus 5g
7	Ps 13:6 + Ps 18: 2–7	Ansaitsematon armo; Minä luotan sinun armoosi	TTP ja H-LV	Liber Hymnarius	Liber Usualis	Tonus 1a
8	Ps 48:10 + Ps 48:11–15	Kynttiläpäivä; Jumala me kerromme temppelissä	H-LV	KB A 84 f. 50R	Käsikirjoitus	Tonus 5
9	Ps 26:6 + Ps 26:1–10	Rukous ja usko; Herra sinä olet laupias	TTP ja H-LV	Graduale Aboense	Liber Usualis	Tonus 2d
10	Ps 25:15 + Ps 25:11–20	Jeesus pahan vallan voittaja; Minun silmäni katsovat alati Herraan	TTP ja H-LV	Graduale Aboense	Liber Usualis	Tonus 8g
11	Ps 118:25 + Ps 118:26–29	Palmusunnuntai; Hoosianna! Herra anna meille apusi!	H-LV	Greg. Trad.	Graduale triplex	Tonus 7a
12	Ps 98:1 + Ps 98:2–9	Taivaan kansalaisena maailmassa; Laulakaa Herralle uusi laulu!	H-LV	Graduale Triplex	Liber Usualis	Tonus 7b
13	Ps 18:20 + Ps 18:17–20, 26– 29	Kutsu Jumalan valtakuntaan; Herra avasi minulle tien	H-LV	Antiphonale Romanum II	Antiphonale Romanum II	Tonus 8c
14	Ps 25:16 + Ps 32:1–2, 5–8	Kadonnut ja jälleen löytynyt; Käänny puoleeni, Herra	TTP	Graduale Triplex	Graduale triplex	Tonus 6
15	Ps 51:19 + Ps 51:6–14	Itsensä tutkiminen; Murtunut mieli	TTP ja H-LV	Unkarilainen käsikirjoitus	Liber Usualis	Tonus 1d2

Numero	Psalmi	Nimi	Sovittaja	Antifonin lähde	Psalmin lähde	Sävelmä
16	Ps 56:14 + Ps 26:10–13	Jeesus antaa elämän; Sinä pelastit minut kuolemasta	—	—	Liber Usualis	Tonus 4e
17	Ps 119:105 + Ps 119:97–104	Kristityn vapaus; Sinun sanasi on lamppu	TTP ja H-LV	HYK F.m. III Brev. 165 f.1v.	Antiphonale Romanum II	Tonus 7a
18	Ps 51:12 + Ps 51:6–14	Herran huoneessa; Jumala, luo minuun puhdas sydän	H-LV	HYK F.m. III Brev. 165 f.1v.	Liber Responsorialis	Tonus 7a
19	Jes 12:3 + Ps 89:19–22, 27–30	Kasteen lahja; Te saatte riemuiten ammentaa vettä	TTP	D-Mbs Clm 4303 f. 032v02	Liber Usualis	Tonus 5
20	Ps 91:15 + Ps 91:1–4, 11–12	Jeesus, kiusausten voittaja; Kun hän huutaa minua	H-LV	Greg. Trad.	Liber Usualis	Tonus 4d
21	Ps 25:6 + Ps 25:1–10	Rukous ja usko; Herra sinä olet laupias	TTP ja H-LV	Graduale Aboense	Liber Usualis	Tonus 2d
22	Luuk 24:34 + Ps 16:8–11	Ylösnousseen kohtaaminen; Herra on todella noussut	H-LV	Greg. Trad.	Liber Usualis	Tonus 5
23	Ps 49:16 + Ps 49:6–10, 16–21	Kuolemasta elämään; Jumala lunastaa minut	H-LV	Graduale Tammelense	Graduale Tammelense	Tonus 8
24	Ps 18:20 + Ps 18:17–20	Kutsu Jumalan valtakuntaan; Herra avasi minulle tien	H-LV	Antiphonale Romanum II	Antiphonale Romanum II	Tonus 8c
25	Ps 27:4 + Ps 84:2–5, 11–12	Jumala, luo minuun puhdas sydän	TTP ja H-LV	The Poissy Antiphonal	The Poissy Antiphonal	Tonus 1
26	Jes 12:3 + Ps 89:19–22, 27–30	Kasteen lahja; Te saatte riemuiten ammentaa vettä	TTP	D-Mbs Clm 4303 f. 032v02	Liber Usualis	Tonus 5
27	Ps 55:23 + Ps 42: 2–3, 9, 12	Jätä taakkasi Herran käteen	H-LV	UU C468 f. 4r-v	—	Tonus 2
28	Ps 134: 1–3	Yöpalveluspsalmi, Matkalaulu	H-LV	Ei antifonia	Benediktiinit, Glenstallin luostari	Tonus peregrinus
29	Ps 55:23 + Ps 42: 2–3, 9, 12	Jätä taakkasi Herran käteen	H-LV	UU C468 f. 4r-v	—	Tonus 2
30	Luuk 23:46 + Ps 23: 1–6	Sinun käsiisi, Herra, annan henkeni	H-LV	C468 f. 4r-v	—	Tonus 2

*Numerot 1–26, ovat olleet käytössä aamun hetkipalveluksissa, 27 päivän hetkipalveluksessa ja 28–29 illan hetkipalveluksissa.

**H-LV, Hilikka-Liisa Vuori

***TTP, Tuomo Pulkkinen